

DIRVA

THE FIELD

Nr. 11
Kovo-March 12, 1953
Cleveland, Ohio

Pasaulio pabaisa palydint

Pagaliau Stalinas mirė. Su jo mirtimi baigėsi ir Stalino epocha, išžudžiusi milijonus gyventojų ir dešimtis milijonų uždariusi privačių darbų stovyklose.

I istoriją Stalinas įėjo žymiai pralenkęs Atilos, Nerono, Hitlerio ir kitų pabaisų vardus. Stalinas, nerobotos valdžios ir titulu troškėjas, sau kelią skindamas milijonų mirtimi, privertė pavergtuosius jį garbinti: tautų vadus, saulę, mokytojas, tėvas... Tai vardai, šiaipus geležinės uždangos virtę pajuoka ir pasibaisėjimu.

Su Stalino mirtimi vėl iš naujo iškilo klausimas: ar įvyks Rusijoje pasikeitimai, ar su Stalino mirtimi prasidės komunizmo griuvimas?

Tais klausimais ir į juos atsakymais šiandien mirga viso pasaulio laisvoji spauda. Ir visur tik spėjolimai, daugiau linkę teigti, kad po Stalino mirties turės prasidėti kitokie vėjai. Nevengiama teigti, kad dabartiniai Stalino įpėdiniai pradės vienas kitam pjaustyti galvas, kaip elgėsi ir Stalinas po Lenino mirties. Ar tose mirtynose lenktynėse pasiseks Stalino įpėdiniams susitvarkyti be visuotinio Rusijos ir jos pavergtų tautų maišto, dabar dar regalinga tvirtinti. Bet kad kraujo bus — visi pripažįsta.

I Stalino įpėdinius, į ministrus pirmininkus atėjo Malenkovas. Vyriausiojo komunizmo saugotoju — policijos tvarkytoju pasiliko Berija. Užsienio reikalų tvarkyti, vietoj Vyšinskio, atėjo Molotovas. Visi šie trys dabar ir skaitomi Stalino tikrieji įpėdiniai. Iš jų tik Molotovas senas komunistas, revo-

liucijos laikais prasiskynęs ke-
lią. Kiti du — Malenkovas ir
Berija, porevoliuciniai "didvy-
riai", neturį daug nuopelnų iš
tų laikų žudymų ir laimėjimų.

Malenkovas, palyginti, jaunas, turįs 51 m. amžiaus. Jį vokiečių spaudos komentatoriai pavadino "riebiausiu ir žiauriausiu" komunistų partijos pareigūnu. Jis sveria virš 260 svarų ir yra daug prisidėjęs prie "galvų kir-
tymo politikos" pravedimų vykstančių dažnų valymų metu. Jį žiūrima dabar, kaip jau į susirūpinusi, kad artimiausiu lai-
ku reikia nusukti sprandą Be-
riai ir Molotovui ir visiems ki-
tiems, kurie nepakeliui.

Maskvą ir jos politikus pažįs-
tantieji teigia, kad didelių įvy-
kių tuoj nereikia laukti. Esą, Stalino mirčiai buvo pasiruošta ir komunistinis budrumas ne-
paprastai padidintas. Įvykių
lauktina nutilus komunistinėms
"maldoms" už Staliną ir nudžiū-
vus pavergtųjų džiaugsmo aša-
roms, kad vieno baisiausiojo
persekiojotojo nebėra...

Visi trys: Malenkovas, Berija
ir Molotovas skaitomi agresy-
vieji komunistų vadovai, nemėg-
stą vakarų pasaulio. Todėl ma-
noma, kad tuoj dar bus padidin-
tas Rusijos ginklavimasis, bus
dar labiau puolami vakarai, dar
labiau žudomi pavergtieji. Bet
visa tai veda į įvykių išsprendi-
ma kovojė. Ir vakarų pasaulio
politikai tą vertindami į vykius
Rusijoje žiūri dideliu rimtumu.
Stalino mirtis užbaigė nepa-
prastai žiauria epochą. Bet nėra
jokių davinų tvirtinti, kad nau-
ja lapa pradėjęs Malenkovas ne-
malenkis ir Stalino. Tik yra žy-
miai padidėjęs viltis, kad per
naujus įvykius ateis ir laisvė.

Sveiki susirinke Tautinės Sąjungos veikėjai!

Philadelphiaje kovo mėn. 14-
15 dienomis posėdžiauja Tauti-
nės Sąjungos atstovai: Tautinės
Sąjungos Tarybos nariai, sky-
rių pirmininkai ir skyrių rinkti
delegatai.

Tai trečias iš eilės Tautinės
Sąjungos suvažiavimas aptarti
pačios organizacijos, lietuvių iš-
laikymo reikalus ir peržiūrėti
kovos dėl Lietuvos Nepriklauso-
mybės atstatymo darbus.

Šių metų suvažiavimui iš an-
ksto gerai pasiruošta. Jau dabar,
į suvažiavimą vykstantieji, turi
visus pranešimus iš skyrių veik-
los, centro valdybos apyskaitą
ir atskirų komisijų darbus. Iš
anksto paruošti pranešimai pa-
čiam suvažiavimui palengvins
svarstymo ir tarimo eigą.

Kiek žinia, Tautinės Sąjungos
suvažiavimo iškilmingam posė-
dyje, kur bus pagerbtas pirma-
sis Sąjungos pirmininkas A. O-
lis, dalyvaus ir Pensilvanijos
valstybės gubernatorius ir daug
įtakingų respublikonų partijos
veikėjų.

Šis suvažiavimas, aptaręs at-
liktus ir būsimus Tautinės Sa-
jungos darbus, rinks ir naują
Tautinės Sąjungos vadovybę.
Visiems suvažiavimo dalyviams
mes linkime rūpestingiausio pla-
čios darbų programos svarsty-
mo, tariame ačiū dabartinei Sa-
jungos vadovybei už rūpestį ir
talkingą tautinei spaudai, linkime
būsimiems vadovams ryšto ir
pasišventimo. Mūsų visų bend-
ras darbas tegul neša garbę mū-
sų brangiai Tėvynei!

Tautinės Sąjungos pirmininkas Dr. M. J. Colney

• Gen. Van Fleet pareiškimai, kad Korėjos fronte traukė munitijos, iššaukė nerimą Kongrese ir padėties tyrinėjimą.
• Washingtono kovo pabaigoje lankysis Prancūzijos mi-
nisteris pirmininkas Rene Mayer ir užsienio reikalų ministeris
Bidault. Gi balandžio mėn. pradžioje atvyks Vakarų Vokietijos
kancleris Adenauer.

• Respublikonų atstovas Kerston iš Wisconsin, Stalinui
mirus, ragina JAV vyriausybę dėti daugiau pastangų išlaisvinti
pavergtus tautas. Kersten yra didelis pavergtųjų draugas.
• Po Stalino mirties Amerikos spaudos ir radijo komenta-
toriai pasakė labai daug tiesos, nevyniodami į gražius žodžius,
kiek nelaimių žmonijai atnešė šis diktatorius.

• Albanijoje įvyko dideli neramumai, nukreipti prieš Ru-
siją. Tvarką pasisekė atstatyti jėga. Apie Albanijos neramumus
prasitarė ir Maskvos radijas.

• Ryšys su Stalino mirtimi Maskvą sukviečia daug sate-
litinių kraštų komunistų pareigūnų. Manoma, kad po Stalino mir-
ties jie gaus naujas instrukcijas.

• Korėjoje į frontą pasiųstos dar dvi, gerai paruoštos ir
apginkluotos Pietų Korėjos divizijos.

• Iš Lenkijos į Daniją sprausminiu lėktuvu MIG-15 pabėgo
lenkų lakūnas, turįs 23 m. amžiaus. Lėktuvas išstiriamas ekspertų,
nes Maskva MIG-15 gerai slėpusi.

• Iš Rytinės Vokietijos, Stalinui mirus, bėglių skaičius
dar labiau padidėjo. Iki šio laiko, po Maskvos žudų gydytojų ap-
kaltinimo, iš Rytų Vokietijos į Vakarus pabėgo virš 145,000 žmo-
nių.

• Kovo mėn. 9 d. Stalinas buvo palaidotas greta Lenino.
Įvyko surežisuotas komunistinės iškilmės ir Malenkovo agresyvi
kalba.

• Kovo 9 d. pas gen. Eisenhowerį lankėsi ponis Chian-
Kai-shek. Manoma, kad ji informavo prezidentą apie nacionalinės
Kinijos planus.

Oro jėgų sekretorius E. Talbott, lydimas gen. Edwin W. Rawlings ir gen. T. D. White, išvyko inspektuoti Korėjos fronto.

Gerai išėto grūdo vaisiai

J. BACIGNAS

Mums lietuviams J.A. Valsty-
bėse, ir visame pasaulyje, dide-
lis džiaugsmas ir laimėjimas,
kad šiais metais kabineto narys
John Foster Dulles padarė pa-
reiškimą Lietuvos Nepriklausomy-
bei. — Vasario 16 dienos šventėje. Taipgi,
kad ir labai daug senatorių ir
kongresmanų pasakė kalbas ir
buvo iškelti Lietuvos reikalai
Kongreso spaudoje. Tai vaisiai
išėto grūdų mūsų veikėjų. Ir čia
noriu lietuvių visuomenę supa-
žindinti, kaip šis Lietuvos by-
lai naudingas darbas buvo at-
siektas ir padarytas.

Prieš 8 metus, pasikalbėjime
su p. Oliu mūsų lietuvių ir Lie-
tuvos reikalais, priejome, kad
kai Amerikoje valdžią paėmė de-
mokratų partija, jie pradėjo ne-
kreipti dėmesio į lietuvių ir ki-
tų mažų tautų atstovus. Kal-
bėjome apie tai, kaip priversti
Amerikos politinių partijų va-
dus labiau domėtis lietuvių ir
kitomis tautomis. Oliš sako, kad
reikia įtikinti Amerikos didžio-
sius politikus, jog lietuvių ir
kitos mažosios tautybės, galin-
čios suvaidinti didelį vaidmenį
Amerikos politikoje, jei jos bus
pripažintos ir jei joms bus duo-
ta daugiau vietos politikoje. Kad
jei respublikonų vadai labiau
sikaitytų su mažomis tautybė-
mis, jas įsileistų į savo tarpa,
tai respublikonų partija galėtų
laimėti ir rinkimus.

Prieita išvados, kad tą mūsų
projektą reikia pasiūlyti Chica-
go Tribune redaktoriui-leidėjui
Col. Robert McCormick. Jis su-
savo laikraščiu yra laikomas
respublikonų partijos šulu. Buvo
padaryta 20 minučių pasikalbė-
jimas su Col. McCormick. Apie
to pasikalbėjimo rezultatus būtų
galima parašyti knygą. Daug
kam to pasikalbėjimo pasėkos
yra žinomos. Oliš po to buvo iš-
rinktas ir vėl perrinktas Chi-
cago Sanitary District pirmi-
ninku. Jonas Brenza, Cook Coun-
ty kasininku. Be to, yra daug
lietuvių, kurie jau turi valdiškus
darbus. Oliš yra surengęs kele-
tą didelių spektaklių, kuriuose
dalyvavo visos tautybės. Lietu-
viai gavo progos pasirodyti sve-
timtaučiams su savo daina ir
sokiais. 1952 m. Oliui vadovau-
jant visos tautinės grupės su-
renge didžiulį masinį susirinkimą
Chicagos Amer. teatre, kur da-
lyvavo daugiau kaip 17,000 žmo-
nių.

Prieita išvados, kad tą mūsų
projektą reikia pasiūlyti Chica-
go Tribune redaktoriui-leidėjui
Col. Robert McCormick. Jis su-
savo laikraščiu yra laikomas
respublikonų partijos šulu. Buvo
padaryta 20 minučių pasikalbė-
jimas su Col. McCormick. Apie
to pasikalbėjimo rezultatus būtų
galima parašyti knygą. Daug
kam to pasikalbėjimo pasėkos
yra žinomos. Oliš po to buvo iš-
rinktas ir vėl perrinktas Chi-
cago Sanitary District pirmi-
ninku. Jonas Brenza, Cook Coun-
ty kasininku. Be to, yra daug
lietuvių, kurie jau turi valdiškus
darbus. Oliš yra surengęs kele-
tą didelių spektaklių, kuriuose
dalyvavo visos tautybės. Lietu-
viai gavo progos pasirodyti sve-
timtaučiams su savo daina ir
sokiais. 1952 m. Oliui vadovau-
jant visos tautinės grupės su-
renge didžiulį masinį susirinkimą
Chicagos Amer. teatre, kur da-
lyvavo daugiau kaip 17,000 žmo-
nių.

• Anglija draus visiems lai-
vams, registruotiems Anglijos ir
jos kolonijų uostose, vežti Ki-
nijai strategines medžiagas.

• Minėtuose uostose nelei-
s laivams apsirūpinti kuru ir ki-
tais reikmenimis.

• Abi valstybės bendradar-
biaus, kad ir kiti kraštai prie-
tos strateginių medžiagų bloka-
dos prisidėtų.

• Pripažintas būtinas Vaka-
rų Vokietijos ginkluotų jėgų
jungimas į Europos gynybą ir
todėl skubintinas su ja sutarties
tvirtinimas.

• Amerika parems Anglijos
ginklo sprendimo siūlymą, įteik-
tą Persijos vyriausybei.

Be to, po pasitarimų buvo pa-
lymėta, kad abiejų kraštų už-

Taip, ir kiti asmenys ir or-
ganizacijos yra idėję daug pa-
stangų Lietuvos bylai iškelti.
Bet kada iš viršūnių daromi pa-
vyzdžiai, tada ir kiti lengviau
paseka. Mes, lietuviai esame
Oliui už tai labai dėkingi.

Būdamas ūkininkas visada at-
simenu šiuos faktus:

Ūkininkai gyvena kaimyns-
tėje, vienas šale kito, visų žė-
mės vienodos, bet vienas kaimy-
nas gauna geresnius vaisius už
kitą. Kodėl? Todėl tas kaimy-
nas, gauna geresnius vaisius iš savo
žemės, kad atsidėjęs išanalizu-
oja savo žemę, daro tyrimus
ir beria į žemę tokias trąšas, ko-
kių žemė reikalauja. Ir tik tada
sėja grūdą. O kitas ūkininkas
kaimynas, kuris neišanalizavo
žemės, nors į ją sėja grūdą ir
beria daug trąšos, bet vaisių ne-
gauna, nes ne tą trąšų žemė rei-
kalauja. Jis įdeda daug darbo,
o vaisiai menkučiai. Taip ir su
mūsų veikėjais, kaip ir su šais
ūkininkais. Vieni dirba ir daug
laimi, kiti dirba net reikaudami,
bet nieko nelaimi.

Susitarė dėl Kinijos blokados

Kelias dienas Washingtono
vyko JAV ir Anglijos pareigūnų
politiniai ir ūkiniai pasitarimai.
Pasitarimai baigėsi kovo mėn.
9 d. pranešant, kad:

1. Anglija draus visiems lai-
vams, registruotiems Anglijos ir
jos kolonijų uostose, vežti Ki-
nijai strategines medžiagas.

2. Minėtuose uostose nelei-
s laivams apsirūpinti kuru ir ki-
tais reikmenimis.

3. Abi valstybės bendradar-
biaus, kad ir kiti kraštai prie-
tos strateginių medžiagų bloka-
dos prisidėtų.

4. Pripažintas būtinas Vaka-
rų Vokietijos ginkluotų jėgų
jungimas į Europos gynybą ir
todėl skubintinas su ja sutarties
tvirtinimas.

5. Amerika parems Anglijos
ginklo sprendimo siūlymą, įteik-
tą Persijos vyriausybei.

Be to, po pasitarimų buvo pa-
lymėta, kad abiejų kraštų už-

NATO VADŲ PASITARIMAI

Šį pirmadienį, Paryžiuje, pra-
sidėjo 14 NATO valstybių karo
vadų pasitarimai Europos gy-
nybos klausimais. Šioje konfe-
rencijoje dalyvauja ir JAV sta-
bo viršininkas gen. Vandenberg.
Į tą pasitarimą, lankęsis Toli-
muose Rytuose, grįžo ir pran-
cūzų maršalas Juin.

Pripažįstama, kad šioji kari-
nė konferencija yra labai dide-
lės svarbos. Jos pagreitinimą ir
labai žymių vadų dalyvavimą
apsprendė ir Stalino mirtis.

VILTIES NAMAI

Šią savaitę Vilties-Dirvos na-
mų reikalams aukas atsiuntė:

Noreika Adomas, Florida	\$5.00
Abraitis J., Cleveland	5.00
Racyla J., Cleveland	10.00
Grauzinis V., Grand Rapids	5.00
Blynas Marijus, Cleveland	2.00
Mekišius Danyš, Cleveland	5.00
Kaminskas Fabijonas, Cleveland	5.00
Smetona Julius, Cleveland	5.00
Nasvytis Steponas, Cleveland	5.00
Titas Karolis, Cleveland	2.00
Vaskelis S., Amsterdam	2.00
Rimašauskas J., Cleveland	10.00
Ramanauskas Vl., Cleveland	10.00
Jonaitis A., Cleveland	2.00
Samas Iz., Cleveland	12.00
Pašakarnis Vyt., Cleveland	5.00
Karosas Klem., Cleveland	2.00
Ališauskas Pov., Richmond Hill	5.00
Augustinė N., Cleveland	1.00
Lipneviciene O., Cleveland	1.00
Cicėnas K., Cleveland	5.00
Luomanas Jieva, Welland	2.00
Jasaitis Jonas, Chicago	2.00
Ratkus Mykolas, Cleveland	5.00
Steponavičienė Jadvyga, Cleveland	1.00
Balys Jonas, Washington	1.00
Puteris Jonas, Toronto	1.00
Ambrose Vincent, Bedford	2.00
Gelažius Julius, Chicago	5.00
Kaklauskas Juozas, Cleveland	5.00
Skrabulytė Emilija, Cleveland	5.00

Taoras J., Pittsburgh	1.00
Podziukas, Pittsburgh	5.00
Bacevicius Vl., Cleveland	5.00
Neo Lithuania, Cleveland	10.00
Astrauskas St., Cleveland	5.00
Bajoriūnas B., Chicago	1.00
Mašiotienė V., Chicago	1.00
A-nastauskaitė K., Bayonne	5.00
Gureckas A. P., Waterbury	1.00
Šešplaukis I., Los Angeles	1.00
Lankutis A., Chicago	1.00
Kaspariūnas Pr., Elizabeth	2.00
Kaupas P., Chicago	1.00
Norkus M., Chicago	1.00
Girdauskas V., Chicago	1.00
Vencukas Jonas, Providence	1.00
Doba V., Chicago	1.00
Petrulionis J., Chicago	1.00
Vasiliauskas G., Chicago	1.00
Gaučys Alf., Chicago	2.00
Svaistas-Balčiūnas, Chicago	5.00

Visiems aukotojams širdingai
dėkojame. Laukiama talsos ir
iš kitų Dirvos skaitytojų.

VILTIES DRAUGIJOS NARIAI

Matulevičius Juozas, Worcester	\$10.00
Zdanis A., Cleveland	10.00
Vilties Draugijos reikalais kreipitis: Viltis, 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio.	

DIRVA

Lithuanian Weekly, published by American Lithuanian Press & Radio Ass'n VILNIS, Inc. (Non-profit), 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio. Telephone: Henderson 1-6344. Issued in Cleveland every Thursday. Editor: Baly Gaidžiūnas.

Entered as Second-Class matter December 6th, 1915, at Cleveland under the act of March 3, 1879. Subscription per year in advance: In the United States — \$5.00 in Canada — \$5.50, elsewhere — \$6.00. Single copy — 10 cents.

Lietuviškas savaitraštis, leidžiamas VILNIES, Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radio D-Jos (Inkorp. ne pelnui), 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio. Telefonas: Henderson 1-6344. Išleista Clevelande kas ketvirtadienį. Redaktorius: Baly Gaidžiūnas.

Jregistruota kaip ant-os klasės siunta 1915 m. gruodžio 6 d., Clevelande pagal 1879 m. kovo 2 d. įstatymą. Prenumerata metams iš anksto: Jungt. Amerikos Valstybėse \$5.00, Kanadoje — \$5.50, kitur — \$6.00. Atsk. Nr. kainą 10 centų.

• Rochesterjė, N. Y. gyvenančiam visuomenininkui, buvusiam Saulių Sąjungos vadui, daugelio lietuviškų organizacijų nariui Pr. Saladžiui, vasario mėn. pabaigoje, suėjo 60 metų amžiaus sukaktis. Sukaktuvininkui, nuolatiniame Dirvos talkininkui, siunčiame geriausius sveikinius.

• Iš Vliko ateina žinios, kad ten netrukus bus svarstomas Vienybės Sąjūdžio atstovavimo klausimas. Kaip žinia, Vienybės Sąjūdis iš VLIKo pasitraukė drauge su Lietuvių Frontu. Keili Vienybės Sąjūdžio grupės asmenys tą išėjimą palaikė L. Prapuolenio asmenišku interesu, todėl dabar esąs paskirtas naujas atstovas Dr. Literkis. Bet dalis VLIKo narių mano, kad Vienybės Sąjūdžio atstovavimas VLIK gali būti sprendžiamas, kaip ir kiekvieno kito, naujai į VLIKą ateinančio klausimas.

• John Kancevičius, iš Lawrence, Mass. užsiskė Dirvą iki 1959 metų. Tai retas skaitytojas, rodąs laikraščiu didelį pasitikėjimą.

• J. Bačiūnas ir ponis šiuo metu vasaroja Floridoje. Iš Floridos, Tautinės Sąjungos seimanas vyksta į Philadelphia. Po to grįš į Tabor Farm.

• Šiuo metu Paryžiuje studijuoja 12 lietuvių studentų. Trečdalis iš jų gilinasi meno studijose. Meno studijas gilina: V. Kasulius, A. Mončys, A. Bielskis ir P. Gailius.

• Vasario 16 proga Didž. Britanijos Lietuvių Sąjungos Valdyba atspausdino anglų kalbą propagandinius lapelius — informaciją apie Lietuvą ir apie Vasario 16 dienos reikšmę. Tie lapeliai buvo plačiai paskleisti Didž. Britanijos visuomenėje, o taip pat anglų bei amerikiečių tarpe Vokietijoje.

• Vienas šveicarų kreipėsi į PLB šveicarijos Krašto Valdybos pirmininką J. Stankų, ir pasiūlė priimti pas save 2-3 mėnesius lietuvaitę iš Vokietijos. Pageidaujama, kad toji mergaitė būtų iš Vasario 16 gimnazijos ar bent lankanti kurios nors stovyklos vargo mokyklą.

• Atsiliepdama į Lietuvos Raud. Kryžiaus kvietimą, N. Zelandijos LB krašto valdyba nutarė praveisti pinigų, drabužių bei avalynės rinkliavą Vak. Vokietijoje pasilikusiems tautiečiams šelpti. Tai gražus tautinio solidarumo pavyzdys, skatinas ir kituose užjūrio kraštuose gyvenantiems tautiečiams.

• Lietuvos Raud. Kryžiaus vardu yra pasiūstas iš Australijos keletas drabužių siuntų. Jas LRK vyr. valdyba nukreipė į Lietuvių Bendruomenės Vokietijos krašto valdybą, su kuria LRK sutartinai skirsto bendrai visas aukas.

• Tuebingine ir Reutlingene, Vokietijoje, gyvena lietuvių organizuotai atšventė Vasario 16 ir priėmė rezoliucijas, raginančias darniau veikti Lietuvos išlaisvinimo darbe.

• Žurnalistų Sąjungos valdybą vieton A. Merklio, negalinčio eiti pareigų, įėjo Vyt. Gedgaudas. Žurnalistų Sąjungos valdyboje dabar pirmininkauja V. Rastenis.

• PLB šveicarijos Krašto Valdyba atsiuntė Vasario 16 gimnazijai Diepholze 1.502 DM sumą, kuri buvo surinkta šveicarijos lietuvių paskelbtos vaivarsos gimnazijai remti metu.

• "Neue Zuercher Zeitung" š. m. vasario 23 d. numeryje įdėjo šveicarijos lietuvių atsisaukimą, kuriame kreipiamasi į šveicarijos visuomenę, prašant paremti aukomis lietuvių tremtinius Vokietijoje, ypatingai vaikus.

BE MŪSŲ PARAMOS — LIUDNOS VELYKOS LAUKIA TREMTINIUS!

Gerai žinome mūsų pasilikusių Europoje tremtinių sunkią medžiaginę būklę, jų nesibaigiantį kasdieninį vargą ir didelių nedateklus jų apsigėrimo ir maitinimosi reikaluose. Todėl BALFas nuolat rūpinasi, kad reikalinga jiems pagalba nenutrūktų. Iki šiol toji parama nebuvo nutrukusi, o tai daugiausia nuopelną turi mūsų tautiečiai Amerikoje.

Paskutiniiais mėnesiais daug buvo rašyta ir aiškinta, kiek lietuvių dar liko tremtyje, dėl ko ir kokia jų materialinė būklė. Tai nelaimingi ligoniai, seneliai, invalidai, vaikučiai, daugiavaikės šeimos. Jų padėtis nei kiek nėra pagerėjusi.

Artinasi Vėlykų šventės. Daugeliui tremtinių jos bus ne džiaugsmo, o rūdėsio šventės, kai tegyvendami jau 9 metus tik gražios praeities prisiminimais, sės prie tuščio Vėlykinio stalo, išbalę, liguisti vaikai ir nusiminę jų tėvai.

Todėl BALFo Centro Valdyba kreipiasi į visus Amerikos lietuvius, prašydama kiekvieną dirbantį skirti pagal išgales savo auką sušelpiti mūsų nelaimingus lietuvių šiu Vėlykų švenčių proga. BALFo vadovybė kuo skubiausiai perduos jūsų aukas seneliams, ligoniams, vaikučiams Europoje.

Amerikos lietuvių parodė didelį solidarumą ir duosumą praėjusių Kalėdų švenčių metu. Jų dėka visi vargstą lietuvių buvo sušelpiti. Pasitikėdami lietuvių tarpusavia meile, didele užuojauta mūsų vargstančių tautiečių ir giliu supratimu mūsų uždavinių, kviečiame visus į tą kilnų bendrą Vėlykinį vajų.

Nuosirdžiai prašome visų gerasirdžių, neatidėliojant siųsti aukas per BALFo skyrius ar tiesiog į BALFo centrą, kad spėtume dar prieš Vėlykas jūsų aukas padalinti vargstantiems lietuviams tremtyje.

Mielas lietuvi, paaugok mūsų vargšams! Ir mums čionai Vėganižuotai atšventė Vasario 16 ir priėmė rezoliucijas, raginančias darniau veikti Lietuvos išlaisvinimo darbe.

• Žurnalistų Sąjungos valdybą vieton A. Merklio, negalinčio eiti pareigų, įėjo Vyt. Gedgaudas. Žurnalistų Sąjungos valdyboje dabar pirmininkauja V. Rastenis.

• PLB šveicarijos Krašto Valdyba atsiuntė Vasario 16 gimnazijai Diepholze 1.502 DM sumą, kuri buvo surinkta šveicarijos lietuvių paskelbtos vaivarsos gimnazijai remti metu.

• "Neue Zuercher Zeitung" š. m. vasario 23 d. numeryje įdėjo šveicarijos lietuvių atsisaukimą, kuriame kreipiamasi į šveicarijos visuomenę, prašant paremti aukomis lietuvių tremtinius Vokietijoje, ypatingai vaikus.

BE MŪSŲ PARAMOS — LIUDNOS VELYKOS LAUKIA TREMTINIUS!

Gerai žinome mūsų pasilikusių Europoje tremtinių sunkią medžiaginę būklę, jų nesibaigiantį kasdieninį vargą ir didelių nedateklus jų apsigėrimo ir maitinimosi reikaluose. Todėl BALFas nuolat rūpinasi, kad reikalinga jiems pagalba nenutrūktų. Iki šiol toji parama nebuvo nutrukusi, o tai daugiausia nuopelną turi mūsų tautiečiai Amerikoje.

Paskutiniiais mėnesiais daug buvo rašyta ir aiškinta, kiek lietuvių dar liko tremtyje, dėl ko ir kokia jų materialinė būklė. Tai nelaimingi ligoniai, seneliai, invalidai, vaikučiai, daugiavaikės šeimos. Jų padėtis nei kiek nėra pagerėjusi.

Artinasi Vėlykų šventės. Daugeliui tremtinių jos bus ne džiaugsmo, o rūdėsio šventės, kai tegyvendami jau 9 metus tik gražios praeities prisiminimais, sės prie tuščio Vėlykinio stalo, išbalę, liguisti vaikai ir nusiminę jų tėvai.

Todėl BALFo Centro Valdyba kreipiasi į visus Amerikos lietuvius, prašydama kiekvieną dirbantį skirti pagal išgales savo auką sušelpiti mūsų nelaimingus lietuvių šiu Vėlykų švenčių proga. BALFo vadovybė kuo skubiausiai perduos jūsų aukas seneliams, ligoniams, vaikučiams Europoje.

Amerikos lietuvių parodė didelį solidarumą ir duosumą praėjusių Kalėdų švenčių metu. Jų dėka visi vargstą lietuvių buvo sušelpiti. Pasitikėdami lietuvių tarpusavia meile, didele užuojauta mūsų vargstančių tautiečių ir giliu supratimu mūsų uždavinių, kviečiame visus į tą kilnų bendrą Vėlykinį vajų.

Nuosirdžiai prašome visų gerasirdžių, neatidėliojant siųsti aukas per BALFo skyrius ar tiesiog į BALFo centrą, kad spėtume dar prieš Vėlykas jūsų aukas padalinti vargstantiems lietuviams tremtyje.

Mielas lietuvi, paaugok mūsų vargšams! Ir mums čionai Vėganižuotai atšventė Vasario 16 ir priėmė rezoliucijas, raginančias darniau veikti Lietuvos išlaisvinimo darbe.

Neduobėkim savų kelių

Mūsų spaudos apžvalga

Tokiu pavadinimu Tėviškės žiburių vedajame taip rašoma: "Jei šaukiame į kovą dėl laisvės ir nepriklausomos Lietuvos atstatymo; tai juk ja gėrimės, nepriklausomybės laikotarpiu laime šviesiausiu savo gyvenimo laikotarpiu. Bet štai tuo pat metu spaudoje pasirodo balsų, išskaičiuojančių visas litanijas nepriklausomo gyvenimo nei-giamybių. Kartais skaitai ir netiki, kad tai apie tą patį gyvenimą rašoma, kuriame pats gyvenai, kad liečia tą pačią nepriklausomą Lietuvą, kurios il-giesi ir prisimeni kaip svajonę... Kovai reikia entuziazmo, o entuziazmui reikia idealo. Ypač jaunimui. Idealas yra Lietuva — Nepriklausoma Lietuva. Tai kam jai dėmes ir šešėlius krauti. Užtenka, kad okupantas jų pakankamai išmislija... (Tėviškės žiburiai, Nr. 7).

PADEKIME KARO INVALIDAMS

"Tik dabar praėjo Vasario 16-joji. Tebegyvename jos nuotai-komis. Mintyse sugrįžo 1918-1923 metų laikotarpis, laisvo gyvenimo džiaugsmas ir šandieninė gimto krašto kančia. Nebus tikslu tvirtinant, kad daugumas ryžomės didesnei aukai, žadėjome atsisakyti dalelės savęs. Ar ne dabar geriausias laikas pagrindinai prisiminti ir Nepri-klausomybės kovų invalidus? Juk be jų kalba apie nepriklausomybę būtų beprasme. Jų auka nuopelnė laisvę, o mūsų auka pri-valo lengvinti jų vargą naštą. Sudarykime talką jiems padėti. Nuosirdžiai, brolišką talką." (V. Seirijus, Draugas, Nr. 47).

DZIUNGLINĖ TVARKA

"Priešingai demokratinė spau-da: jei ir esama tam tikrų pa-žiūrų, neužsidaroma ir nuo prie-tušio pažiūrų — objektyvios in-formacijos prasme. Konkrečiai šis demokratinis nusistatymas yra išvystęs spaudos etikoje to-kią praktiką: palietus laikraštyje konkretų vardą, rezervuoja-jama jam teisė tame pačiame laik-raštyje pasisakyti, jei jis jau-čiasi buvęs neteisingai supastas ar apkalintas.

Tenka tačiau nuliūsti, paste-bint ženklus mūsų spaudoje ne-bepaisyti šios spaudos etikos. Nebe kartą esu aptikęs straips-nius, palydėtus pastaba: tam ir tam dienraščiui atsisakius įdėti, dedame mes, atseit kitas laik-raštis. Jei tas ar kitas žmogus buvo paliestas aname laikraštyje, tai jis turi teisės jame at-sakyti, neįieškodamas vedos ki-tur... Jei kas kurie deliktoriai nemėgsta dalykų, galinčių pareiklauti diskusinių atsaky-mų, tai turėtų jie iš viso nuo tokių dalykų lietimui saugotis... Nėra teisės imtis insinuacijų smeižty. Bet jei iš nesuiprati-mo nusileidžiama ir į juos, yra pareiga bent leisti juos atsakyti. Antraip prieituome dziunglinės tvarkos: valia smeižti, bet ne-valia gintis." (J. Alausius, Ai-dai, Nr. 2).

LIETUVIŲ DIENOS

Ilustruotas mėnesinis žurnalas, leidžiamas lietuvių ir anglų kalbomis, užsiskaitinas visiems. "Lietuvių Dienos" duoda kiekviename numeryje per 40 pusinių, įdomių ir aktualių nuotraukų iš viso pasaulio lietuvių gyvenimo ir veiklos. "Lietuvių Dienų" kiekviename numeryje skaitytojas ras įdomių ir aktualių straipsnių, beletistikos ir informacinės medžiagos iš pasaulio lietuvių gyvenimo. "Lietuvių Dienos" turi anglšką skyrių, parašai po nuotraukomis duodami abiems kalbomis, todėl šis žurnalas priinamas ir čia gimusiems bei kitataučiams. "Lietuvių Dienų" vienas numeris siunčiamas susipažini-mui nemokamai, prisijutus savo adresu. Metinė prenu-merata 4.00 dol. Administracijos adresas: "Lietuvių Die-nos", 9204 S. Broadway, Los Angeles 3, Calif.

ISVERSTI "PARTIZANAI UŽ GELEŽINĖS UZDANGOS" ATRAŠTI PO LOVĄ...

"Nijorkie amerikiečių leidyk-la ką tik išleido esto Fred Kraav knygą "The Partizans". Joje Mr. Kraav pasakoja apie estų kovą su sovietais. Ją gerai perka. Daugiau kaip prieš 2 metus di-dysis lietuvių draugas Me. E. J. Harrissonas, 80 metų senelis, skurstas Britų Imperijos sosti-nėje, pasigerėtinai išvertė ang-lų kalbon garsiąją kraujų para-šytą J. Daumanto knygą "Par-tizanai už Geležinės Uzdangos". Knyga buvo dingsi lietuviškuose veiksmuose. Pakėlus triukš-mą, sakoma, katras veiksnys at-radęs kur po lovą. Daroma žy-gių šią knygą kuo greičiausiai parsisųsti į naująjį kontinentą ir išleisti. Šitai lietuvių tvar-kosi savo "psichologinėje kary-boje". (Tėviškės žiburiai, Nr. 7).

Nenaujieną, kad mūsų veiks-niai su propaganda praeityje yra išskrėtę nemažai šposų. Bet apie šį paskutinį šposą, būtų gera, kad Tėviškės žiburiai parašytų plačiau...

IS DRAUGO VEDAMŲJŲ

"...Anglų filosofas ir juok-darys G. K. Chestertonas mėg-davo sakyti, kad kiekvienas anarchistas yra persirengęs po-licininkas. O mes norėtume sa-kyti, kad labai dažnai po laisvės frazės deklamuojančiu liberalu slypi pavergėjęs". (V. Bgd., Draugas, Nr. 45).

SKAITYTOJŲ BALSAS

Drauge vienas skaitytojas taip rašo:

"Tėviškės žiburiai savo 4 ir 5 numeriuose Almaus lūpomis smarkiai supeikia beveik visus Amerikos lietuvių laikraščius su aiškia jų pažeminimo bei panie-kinimo tendencija, save gi gra-žiais Almaus žodeliais išgiria. Šiame krašte joks prekybinin-škas, reklamuodamas savo "biz-nį", nepeikia ir neniekina kitų. Tuo labiau to nerasi jokiam rimtame laikraštyje. Žurnalistų etika neturėtų būti žemesnė už vertelgos etiką". (J. Varnas, Draugas, Nr. 47).

Vyt. Gedrimas

Geras Bubulis ir Dundulis

Little Theatre scenoje šešta-dienio popietę dunksėjo plaktu-kų smūgiai. Bubulis su Dundu-liu, režisieriaus A. Rūko pade-dami, taikoje kalinėjo V. Petra-vičiaus dekoracijas. Ir kai tą vakarą prieš aštuonias pakilo teatro uždanga, į žiūrovų akis trenkė neįprastas dekora-cijų spalvų gausumas. Bet pa-mažėli, dainai tūlumoje tylstant, tos spalvos liejos į bendresnius tonus ir net į darnią spalvų vi-sumą. Taip. Tai nauja scenoje, bet tik Clevelando scenoje. Pa-jutime dail. V. Petravičiaus ne-tik drąsą, bet ir turtingą gilų pa-meninį skonį, taip įdomiai stili-zuotose lietuviško peizažo de-koracijose.

Bubulis (A. Brinka) su Dun-duliu (J. Kelečius) greitai susi-kivirčiojo dėl bičių spiečiaus, jų gi vieturčiai Radašta (L. Ni-ginskaitė) ir Dobilas (K. Gand-rimas) susimylėjo. Bubulio šei-mininkė (S. Kiešaitė), maloni moterėlė, norinti ką nors my-lėti. Čia tikisi pasilikti tikra Bubulio ūkio šeimininke, tai žiūrėk, pažada ranką viengun-giui Girdžiui (G. Velička). Gir-džius geras žmogus, sutaiko be-sivaidijančius kaimynus, super-ša jų valkus. Tas linksmas mūsų kaimo piršlys (V. Petrauskas) už-stuomenį ar batus perša visus. Supiršo ir našlė Agulė (O. Pe-travičiūtė) su paikiu viengungiu miesčioniu (P. Mačys).

Iš tikrųjų, kai po trečiojo veiksmo nusileidžia uždanga, ga-li pasakyti: linksmas, geras, skaidrus, kaip mūsų kaimo va-saros dangus, nutikimas.

Nutikimas geras, nes A. Rū-kas ir patyręs autorius ir paty-ręs vaidila iš atmintinojo Vai-dilos teatro Vilniuje. Jis paži-

ta sceną, sumaniai rikiuoja at-skiras scenas. Nenuobodu, įvai-ru, jauste jauti A. Rūko išma-nymą.

Net ir tokie momentai, kaip Bubulio su Dunduliu susipykimo scena, kur įvestas šaržo elemen-tas, atitolti nuo realistinio įvy-kių pavaizdavimo, gražiai derė-jo bendrame pastatyme ir įnešė sceninio įvairumo.

Kaip autorius, A. Rūkas su-kūrė švelnų, idilišką mūsų bui-ties nutikimą. Visi veikėjai ge-ri, nuosirdūs. O, svarbiausia, pa-tį veiklą supa ta neįspūsta, pa-prasta meilė lietuviškajai žemei ir žmogui.

Vaidilos visi iki vieno gražiai atliko savo vaidmenis. Ir jau-nieji, tremtyje išaugę, scenoje pasirodė veržlius, kūrybingi, ly-gūs su senaisiais. Gal vienas P. Mačys skyrėsi savo vaidybine maniera, kuris yra vyresniosios mūsų dramos mokyklos auklė-tinis.

Dar dėl tų drabužių. Clevelan-diečiai užsimanė šiam pastaty-mui tikrų etnografinių tautinių drabužių. Bet, blogai, jie nepra-šė realistinių peizažo dekoraci-jų.

Dail. V. Petravičiaus, kurda-mas scenovaidį, derino prie jo visumos ir drabužių ir sceninę butaforiją. Sakykime, įieškojo tam tikros meninės vienumos, harmonijos, stiliaus. Jeigu kas mano, kad menininkui privalu fotografinis tikslumas, tai jis mano, kad menininkų visiškai nereikia.

Little Theatre salėje prigūžėjo virš penkių šimtų žiūrovų. Tai beveik ir visi, kurie nuolatos lanko mūsų kultūrinius paren-gimus. Dėl to, Bubulio ir Dun-dulio gastrolės Clevelande yra pavykusios.

Pavykusios joms ir dėl to, kad Chicagos Lietuvių Teatras mums parvežė šiltą, jaukią lietuvišką nuotaiką mūsų gimtojo krašto. Sugrįžus namo prisiminė... "Ša-lis ta Lietuva vadinasi, bet aš neilgai ten buvau". J. Stpž.

DIRVĄ UŽSISAKYTI

galima ir šiandien, nėra reikalo laukti nei metų, nei mėnesio pabaigos!

DIRVOS TALKA

Kiekvienais metais Dirva kreipiasi į savo skaitytojus, tal-kininkus ir visus bičiulius pra-šydama padėti praveisti Dirvos platinimo talką. Talką, įjungiant į mūsų šeimą tuos lietuvius, kurie dėl vienokių ar kitokių priežasčių, Dirvos dar neskaito.

Kreipiamės ir šiais metais, ir nuo vasario mėn. 1 d. iki ba-landžio mėn. 30 d. skelbiame Dirvos platinimo talką.

Per tuos tris mėnesius, mes tikime, seni mūsų skaitytojai ir visi mūsų bičiuliai, paragins savo kaimynus ir jiems padės užsiprenumeruoti Dirvą. Mes ypač tikimės paramos iš Tautinės Sąjungos skyrių ir Tautinių Korporacijų sambūrių, ly-giai čia Amerikoje, lygiai kituo-se kraštuose.

Mes norime per šiuos tris mėnesius suteikti 300 naujų skaitytojų. Tai juk nedidelis skaičius. Reikia tik kiek pajudėti ir tą skaičių turėsime! Visi talkininkai, kurie su-rinks nemažiau kaip 5 naujus metines prenumeratorius, gaus už

4 dolerius naujausių knygų, pa-sirenkant iš mūsų skelbiamo knygų sąrašo, kuris dedamas kiekvienam Dirvos numeryje.

Daugiausia prenumeratorių surinkęs talkininkas, jei bus iš-pildyta skelbiama 300 naujų pre-numeratorių talka, gaus papil-domai naujausių knygų už 25 dolerius.

Mes laukiame jūsų talkos ir laukiame 300 naujų Dirvos skai-tytojų!

Dirva

TUOJ ISIGYKIT ŠIAS KNYGAS!

Aušrelė (elementorius)	2.25	Nemunas	2.50
Step. Zobarskas		St. Kolupaila	
Aukštųjų Simonų Likinias	3.50	Neramu buvo Laisvės Alėjoj	1.50
Ieva Simonaitytė		B. Daubaras	
Anglų kalbos gramatika	2.00	Nusidėjėlė	2.00
J. Kukanauza		K. Pažeraitė	
Anderseno pasakos	2.00	Our Country Lithuania	5.00
Anglų kalbos gramatika		V. Augustinas	
V. Kamantauskas	1.00	Po Tėvynės dangum	
Aukso kirvis	2.50	Zodžiai vytės Nemunėlio.	
Juozas Švaistas		Paveikslai V. Augustino	2.00
Barabas	2.25	Petras ir Liucija	1.20
Paer Lagerkvist		Romain Rolland	
Balutis	1.50	Pasaulio Lietuvių Žinynas	5.00
J. J. Bačiūno leidinys		Anicetas Simutis	
Baltaragio malūnas	2.50	Princas ir elgeta	1.20
K. Boruta		Mark Twain	
Broliai Domeikos	2.50	Pirmas rūpestis	2.00
L. Dovydenas		Jurgis Jankus	
Burjavimas ir jūrininkystė	2.00	Pragaro pošvaistės	3.50
B. Stundžia		V. Alantas	
Daili saulytė	0.50	Partizanai už gelež. uždangos	2.50
Didžiosios atgailos	3.50	Daumantas	
R. Spalis		Per Klausučių ūlytelę	2.20
Doleris iš Pittsburgho	0.80	Liudas Dovydenas	
Stepas Zobarskas		Pietų vėjelis	1.60
Gatvės Berniuko Nuotykių	5.00	Vytė Nemonėlis	
R. Spalis		Paklydę paukščiai I	2.20
Giesmė apie Gediminą	2.00	Jurgis Jankus	
B. Sruoga ir V. Petravičius		Paklydę paukščiai II	2.60
Gintariniai vartai	2.00	Jurgis Jankus	
N. Mazalaitė		Petras Širvokas	2.75
Gimtojo žodžio baruose	1.50	Juozas Švaistas	
P. Jonikas		Raudoni batukai	1.50
Gyulių ūkis	1.00	Jurgis Savickis	
George Orwell		Ramybė man	0.80
Haugo pasakos I ir II dalis	2.75	J. Kėkštas	
Kazimieras Sapieha	2.50	Raguvos malūnininkas	0.25
B. Sruoga		V. Tamulaitis	
Karoliai	2.50	Sudie, pone Čipse	0.75
Guy de Maupassant		James Hilton	
Kaip jie mūs sušaudė	1.80	Šilkai ir vilkai	1.00
J. Petraitis		Runcė Dandierinas	
Kuprelis	2.00	Saulės laikrodžiai	1.00
Ignas Šeinius		Henrikas Nagys	
Kalorijo-ir doleriai	2.00	San Michael knyga I	2.50
Vilius Bražvilis		Axel Munthe	
Kryžkelės	3.50	San Michael knyga II	2.50
A. Vienuolis		Axel Munthe	
Lietuva	2.75	Šventieji akmenys	2.00
A. Bendorius		Faustas Kirša	
Lietuvių Literatūra	2.00	Šventoji Lietuva	3.00
Pranas Naujokaitis		Jurgis Savickis	
Lietuvių Tautos Kelias	3.00	Tėvų pasakos	1.90
M. Biržiška		A. Giedrius	
Lietuvių kalbos vadovas	4.50	Tolimieji kvadratai	2.00
Red. prof. Skardžius		J. Grišmanauskas	
Lietuviškos pasakos	2.50	Tautosakos Lobynas	3.00
J. Baly		J. Baly	
Lietuvių poezijos antologija	6.00	Tomas Nipernadis	2.50
J. Aistis ir A. Vaičiūnaitis		August Gailit	
Lekučio atsiminimai (jaunimui)	1.50	Trylika nelaimių	1.25
A. Giedrius		R. Spalis	
Lietuvių archyvas	3.00	Tarp pelių ir vyrų	1.25
Bolševizmo metalai		John Steinback	
Lietuvos Valstybės	0.70	Tėvelių pasakos	0.30
Konstitucijos		A. Giedrius	
Lietuvai Tėvynei	0.50	Ugnies pardavėjas	1.00
V. Nemonėlis ir Vl. Vijeikis		Baly Rukša	
Lietuva tironų Pančiuose	1.50	Vaičių knygelė	1.80
B. T. Dirmeikis ir V. Rastenis		M. Valančius	
(Jonas Andrūnas ir Petras		Vieniėri metalai ir vjena savaitė	1.50
Svyrius)		B. Gaidžiūnas	
Mažasis Lietuviškai —		Varpai skamba	2.50
Angliškas žodynas	2.00	Stasius Būdavas	
Vilius Pėteraitis		Vyturėliai Laukuose	0.75
Mėnuo vad. medaus	2.50	Vikt. Šimaitis	
N. Mazalaitė		Taupioji Virėja	2.00
Medinis arklys	2.00	Užuovėja	3.50
Eric Williams		M. Katiliškis	
Motulė paviljoje	0.80	Žemaičių žemė	1.50
Lazdynų Pėlėda		A. Vilainis	
Meškiukas Rudnosiukas	2.00	Žemaičių krikštas	3.50
Vytė Nemonėlis		P. Abelkis	
Namai ant smėlio	2.00	Žvaigždėtos naktys	1.00
J. Gliūda		Augustaitytė-Vaičiūnienė	
		Žmonės ant vieškelio	1.00
		Liūdas Dovydenas	

MUSŲ KŪRYBA

Forma ir turinys

(Tolimesnis pasikalbėjimas su Aleksi Rannitu)

Viskas būtų, rodos, gerai, tik vienas dalykas gal ir negerai. O negerai gal būtų tai, kad mes su A. Rannitu pradėjome kalbėti apie literatūrą (žodinį meną), o pamažu pradėjome išsiskirti taip plačiai, jog "Dirvai" jau užimame nemažai vietos.

O gal ir gera, kad mes čia po truputį išsiskalbame: bent paaiškėja, kur katras sukame. Kalbėdamas vien vis apie stilių, A. Rannitas lyg ir pasakyty, kad jam esmė būtų forma, stilius. Vadinasi, jo pozicija būtų formalizmas, lyg tie šalti ir tušti rūmai, kuriuos iš lauko pusės būtų dailiom spalvomis ir linijomis papaisę net pats Cezannė.

Pripažindamas stiliui nemažą svorį, aš vis dėlto norėčiau, kad tą pačią spalvą ir liniją mirguliuojančių rūmų viduje būtų žmogus, kad ten būtų dvasia, šiluma, jausmas, vadinasi, turinys. Štai, ko aš noriu iš meno, ir štai ščia bene mes ir skirsimės nuomonėmis. Gehald und Gestalt, turinio ir formos — štai ko aš iš meno noriu. Kaip spalva pati viena nesudaro meno, taip vienas pats žodis ar garsas nesudaro jo: į spalvą ar liniją, į žodį, į garsą reikia įdėti dar turinį, prasmę.

Visokių meno "izmų" bus buvę visais laikais. Ar normalus žmogus po šimto metų ims garbinti futurizmą, dadaizmą, raizizmą, kaip šiandien amerikoniškas miesčionis Cezannė su jo draugais (amerikoniškas miesčionis, nes tas yra pakankamai doringas pirkti retenybėms, kurių jis pats nesuranda?) Abejoju. Jis garbina vis dėlto viską, kas artėja realizmo, vistik, iš kurios epochos, pradedant Homeru ir baigiant Williamu Faulkneriu, pradedant graikų tragikais ir baigiant Ibsenu ar Hauptmanu ar net Cocteau, pradedant Safo ir baigiant Waltu ar Carl Sandburgu. Kas iš to, kad Hamsuną vadina impresionistu, Ibseną simbolistu, Zolą ar Hauptmaną naturalistais, Whitmaną demokratu, Steinbecką beveik socialistu, Mauriacą kataliku? Visi jie rodo žmogų, rodo savaip suprastą gyvenimą, rodo savaip perkurtą esamąją ar vaizduotės sukurtą tikrovę, visi jie skaitytoją veikia, ir visus juos skaitytojas supranta. Šitokių rašytojų darbus (tarp suminėtyjų yra šimtai nesuminėty) Ipolitas Tenas būtų laikęs menu, šitokius menu laiko ir amerikietis L. Trillingas, tas li-beralas, kuris, meną pripažindamas socialiniu veiksmu, kartu negina teisės gyventi ir kurti, sakysim, amerikiečių poetui E. Cummings (tas Cummings gal dar gyvas, o kai nedaug tebene bus iš tų A. Rannito mini-mų vadinamųjų raidistų eksperimentininkų). Iš tiesų kas demokratiname pasaulyje gali uždrausti žmogui daryti tai, ką jis sandėliuose, kaip nereikalingą išmano ar sumano? Keista, bet

B. KAZIMIERAITIS

čia juk laisvė net savo milijonus testamentais užrašyti ne žmoneis, o šunims ar katėms, tai juo labiau galima gerbti žmogų, kuris, niekam nekenkdamas, piešia nesuprantamus paveikslus ar dēloja iš žodžių (ar raidžių) poetas. Kad tie paveikslai blogi, tėturi tik spalvas ir linijas, kad jų poemų niekas neįveikia su-prasti, nes ten tėra tik raidės ir pliki žodžiai, aišku, ne stilius blogas, bet dailininkas ar rašytojas, kuris nieko daugiau nedavė, tik formą, stilių. Taigi ir O. Wildė "Dorijano Grejo paveikslu" įžangoje kadaise rašė: "Knygos būna arba gerai, arba blogai parašytos". Tai mes ir kalbame, kad A. Skėma savo "Giesmę" blogai parašė, padarė nereikalingą, nenaudingą darbą, bet neatliko tokio socialinio nusikaltimo, kaip išprotėję turtuoliai, savo palikimus skiriančiai lepinėms katėms prabangiai išlaikyti. A. Skėma užėmė gerą "Literatūros Lankų" skiltį, tai ir viskas.

Pagaliau futuristas neįgytūristui, o impresionistas impresionistui, ir patys A. Skėma neįgytūristas, o impresionistas, kaip realistas, o trečiur tiesiog manieros vergas.

Ak, ir Rannitas rašo, kad gal, girdi, A. Skėmos "Giesmės" herojus būsiąs ir beprotis, jam neišėjus, o kai aš skaitau W. Faulkner "Sanctuary", matau, kad Popeye nenormalus. Man taip pat aišku, kad ir Steinbecko "Tarp pelių ir vynu" didžiajam Leniui toli gražu ligi normalaus žmogaus, kad jam galvoje karaliauja pelės ir triušiai normaliais žmonėmis laikyčiau ir tuos, kurie skaito "N. Y. Times" ar "H. Tribune", nes aš ir pats skaitau "Manch. Guardian" ir visiškai nesijaučiu, kad man būtų dėl to reikalinga psichiatro pagalba: laikau, kad tie pigieji laikraščiai yra ne man, aš iš laikraščio noriu faktų, o ne pigių sensacijų, o jeigu įsigėdžiu nervus padilginti, einu pažiūrėti intriguojančios filmos; taigi jie skaitytoją veikia, ir visus juos skaitytojas supranta. Šitokių rašytojų darbus (tarp suminėtyjų yra šimtai nesuminėty) Ipolitas Tenas būtų laikęs menu, šitokius menu laiko ir amerikietis L. Trillingas, tas liberalas, kuris, meną pripažindamas socialiniu veiksmu, kartu negina teisės gyventi ir kurti, sakysim, amerikiečių poetui E. Cummings (tas Cummings gal dar gyvas, o kai nedaug tebene bus iš tų A. Rannito mini-mų vadinamųjų raidistų eksperimentininkų). Iš tiesų kas demokratiname pasaulyje gali uždrausti žmogui daryti tai, ką jis sandėliuose, kaip nereikalingą išmano ar sumano? Keista, bet

A. Rannitas džiaugiasi, kad šiandien amerikoniškas miesčionis puošia savo kambarius Cezannės, Renoiro ir kitų kritiko A. Wolfo prieš 50 metų bepročiais laikytų dailininkų paveikslais. Miesčionis ir liks miesčionim: jis svečių kambaryje pasikabins Cezannę, savo miegamajame, jei jis viengungis, nuogų Paryžiaus šokėjų portretų, o virtuvėje — pigių oleodrukų, ty tikrųjų jo skonio reikėjų. Miesčionis man ne autoritetas spręsti apie meną ir skonį, nes, greičiausia, jis namuose skaito "Daily News" ar "Daily Mirror", o išeidamas į žmones įsikiša kišenėn "N. Y. Times" ar "Herald Tribune" ir įsikiša dar taip, kad būtų matomas antgalvis, kad jį laikytų kultūringu, nes kultūringą vaidinti visų idealas.

Formalizmas vistiek nesukėlė miesčionies sielos, kad jis iš virtuvės išmestų oleodrukus, o iš miegamojo — nuogas šokėjas. Miesčionis perka formalistų dailininkų paveikslus, nes tai mados dalykas, kaip moterų paplūdimio drabužis. O kad net ir miesčionis surizikuotų sukilti pats prieš save, meno kūrinį turėti būti dvasia, turinys, idėja, ne vien tik forma. Vis dėlto, kai Rannitas džiaugiasi, kad miesčionis kabina sienoj Cezannės kūrybą, tai ir aš padėju jam džiaugtis: gal kada nors ir miesčionis išvirs į žmogų ir rimtai pradės domėtis kultūra!

Aš daug kur ir dabar sutinku su A. Rannitu (pvz., kai jis kalba, kad menas yra estetiškai patvarus, patobulinta gamta), bet niekaip negaliu atsikratyti tos su manim nepersiskiriančios minties, jog menas yra kuriamas žmogui, jog jis turi veikti žmogų tiesiogiai, be komentatoriaus — gido, vadinasi, jis turi būti suprantamas ir... reikalingas, kaip kasdieninė duona, nes jis yra socialinis veiksnys: jis gerina, kelia, šviečia, taiso, augina žmogų, daro jį panašesnį, sa-kykim, į dievą. O vien forma šitai nepadarys: blizgutis, nors ir dažnai kubalistiškai nudailintas, ir liks blizgučiu. Tik man labai malonu, kad ir Rannitas pripažįsta, jog, sakysim, toks raidizmas yra ne kas kita, o gryniausia maniera pagal aną patarlę, kaip žmonių kartais nuklystama iš didelio rašto.

Kol Rannitas neįskėlė, net nepagalvojo, kiek meno gerbėjų balsuotų už mano pažiūras, o kiek už jo. Tiesa, tam tikro visuotinio pripažinimo viskam reikia. Kai visuotinai bus pripažinta, kad, sakysim, žodinis menas yra tik muzika ir daugiausia niekas, tada nei Rannitui, nei man nebeteiks darytis, už kurio nūsu pečių stovės 90°, o už kurio tik 10°. O kaip gi menas susilaukia visuotinio pripažinimo? Jeigu laikytume teisingu anglo Julijan Symons svars-tymą, tai jis sako, jog knyga (ar paveikslas) visuotinai pripažįstama tik tada, kai ji teigia-iai įvertinama vartotojų (vadi-nas, skaitytojų, žiūrovų, klausytojų, jei kalbėsime apie įvai-rius meno rūšis) ir didžiosios dalies kritikų (vadinasi, demo-kraטיškai galvojančių, bent 51%). Tuo tarpu A. Skėmos "Giesmės", rodos, niekas dar ne nebando pripažinti muzikos kūriniu ar ta-pybos dalyku, o visuotinis pri-pažinimas tam žodiniam kūri-niui gal ir šiaip ateis truputį

Lietuvis - konkurso laimėtojas

MUZIKAS ZENONAS JONUŠAS PASKIRTAS CALI KOLUM-BIJOJ SIMFONINIO ORKESTRO DIRIGENTU

ANT. BARCIUS

Džiugu, kada mūsų tautiečių tolimuose ir svetimuose kraštuose pavyksta užimti visuomenę, mene ar kurioj nors kitoj srity dėsimo vertą vietą. Mes savy, drauge su tuo tautiečiu, jaučiame tam tikrą tautinį pasi-didžiavimą, nes jam pareikšto pasitikėjimo ir garbės atspindžiai pasiekia ir mus.

Praėjusių metų vėlyvą rudenį muzikui Z e n o n u i J O N U Š U I pavyko konkurso keliu lai-mėti Cali miesto, Kolumbijoj, simfoninio orkestro dirigento vietą. Nors konkurse dalyvavo keletas įvairių tautybių konku-rentų, o konkurso komisijoj bu-vo atstovaujamos visų didesnių Kolumbijos miestų muzikos kon-servatorijos, kurios buvo pa-siuntusios savo žymiausių pro-fesorių, daugiausia europiečių.

Z. Jonušas šį konkursą laimė-jo, galima sakyti, be konkuren-cijos, konkurso komisijos ir vie-tinės muzikos konservatorijos profesorių ir studentų palydėtus gausiais apdovanojimais. Ir jau tą patį vakarą buvo pakviestas diriguoti simfoninį koncertą, ku-ris ir plačios visuomenės buvo

vėliau, sakysim, po penkiasde-simt metų, kai šitokią poeziją pradės grostyti miesčionis, nes dabar mūsų miesčionis dar grob-to tik dolerius, ir jis net mie-godamas nepagalvoja nei apie Cezannės paveikslus, nei apie Skėmos poeziją.

Nors aš nepretenduoju į tuos pateptuosius meno kritikus, apie kokius kalba Rannitas, ir talaikau save tik kiek jautresniu ir nekantrėniu už kitus meno vartotojus (vadinasi, skaitytoju, žiūrovu, klausytoju, kuris ne-įskendžia viešai nepasiskaitęs), bet čia galiu prisipažinti, kad mano "juslumo išraiška", šnekančios dēl dailės, šiltai priimanti V. K. Jo-nyną, daugiau pajėgia sučiupti ir Augiaus, Petravičiaus ar Val-liamas meno dvasią, mano gal-va, tos dvasios ten daug ir ji perdėm lietuviška — tie moder-nūs kūrėjai tautos meno tradi-ciją sujungia su savo menine vizija ir dar daug geriau, negu A. Skėma "Giesmėje".

Pabaigai — žodelis pro domo suo. A. Rannitas išveda, jog aš A. Skėmos "Giesmę" mandagiai išvadinę bepročio darbu. Ne-vadinau nei bepročio, nei šizof-renisko Skėmos, nesiruošiu va-dinti nei H. Radausko ar kurio kito, nes jau A. Rannito nuro-domas raidizmo eksperimentas toks akivaizdus savo formalis-tiniu (arba stilistiniu) nudvasė-jimu, jog man nebėra ko nuo tos formalistinės kūrybos būtinai kreipti akis dar į pačius ekspe-rimentininkus ir ten įsėškoti atsako. Anąkart nurodžiau, kaip į šitokį reikalą žiūri psichiatri-jos specialistas, pažymėdamas to psichiatro teigimą, jog šitą sa-motiškai įdomų ligonių trūkumą, kaip eksperimentinį metodą, kartais naudoja modernūs poetai savajai kūrybai. Kiltų klausia-mas, ar tas, kuris šitokiu meto-du naudojasi ir rašo šizofreniš-ka, ar būtinai tas turi pats būti šizofrenikas? Man rodos, kad ne. Kaip suaugusieji kartais pasi-el-gia vaikiškai, taip normalūs for-malistai eksperimentininkai ga-li rašyti šizofreniškai.

sutiktas su dideliu susidomėji-mu, o to ankstybesnįjį dirigen-tai neturėjo laimės susilaukti.

Jo pirmasis ir tolimesni kon-certai kiekvieną kartą buvo pa-lydimi šiltos ir širdingos viet-i-nės, o dažnai taip pat ir sosti-nės spaudos kritikos, kuriose yra pabrėžiama jo, ne tik kaip mu-ziko ryški asmenybė, bet ir tai, kad jis yra lietuvis, atstovas tos muzikalinės tautos, kurios var-dą taip sekmingai čia garsina muzikos ir dainininkės Ingrida ir Astrida Sidoravičiūtės.

Nors Z. Jonušas dar yra jau-nas žmogus, tačiau ir jam teko sunki ir karti mūsų tautos kan-čios taurės dalis.

Dar pačioj vaikystėj, 1929 m. Z. Jonušas pradėjo lankyti Šiau-lių Muzikos Mokyklą, vadovau-jama muz. Likerausko, o paskui, po trejų metų studijų, persi-kėlė į Kauno Muzikos Konser-vatoriją, o taip pat papildomai studijavo pas prof. Karnavičių. 1940 m. buvo pakviestas į Vil-niaus Filharmoniją pirmuoju fagotistu, bet tuo pačiu laiku studijavo toliau pas prof. B. Dvarioną. Vokiečių okupacijos metu dirbo Kauno Valst. Operoj, o kartu buvo policijos orkestro dirigento pavaduotoju. Bet ne-uzilgo teko tremtinui anleisti savo kraštą ir pasitraukti į Vo-kietiją.

Nespėjus karui pasibaigti, Vo-kietijos stovyklose Z. Jonušas tuojuo įsijungė į kultūrinę veik-lą. Rebdorfo "stovykloj, prie Eichstaetto, jis suorganizavo lie-tuvių chorą, kuris savo pasiro-dymais buvo tiek lietuvių, tiek svetimausių labai vertinamas. Tačiau sunkios stovyklinio gy-venimo sąlygos greitai pakirto darbštus ir energingus Z. Jonu-šus sveikata ir jis turėjo atsigrūti plaučių ligų ligoninėn. Jo liga buvo taip smarkiai pažengusi, kad buvo reikalinga skubi ope-racija, kuri, nors ir pavyko, ta-čiau jį privertė išgulėti keli mėnesiaus, kovojant dėl gyvybės. Bet šiek tiek sustiprėjęs, jis tuo-jau buvo pakviestas į Kasselio-Mattenbergo stovyklą lietuvių orkestą diriguoti.

Jam tą orkestrą bediriguojant, tremtinus užklupo emigracinė banga, palietė ir jo diriguojamo orkestro narius. Būdamas sun-čiai pažeista sveikata, Z. Jonu-šas nedėjo didelių vilčių patekti į anglosaksų kraštus, kurių rodė palydinčius Dr. Vydūną į

emigracinės komisijos per savo Roentgeno aparatą neįsėškojo žmogaus vertės, bet tikrai gy-vuliškos sveikatos. Ir dėl to Z. Jonušas, gavęs iš kun. M. Tamo-šūno Medelline, Kolumbijoj, ne-dviprasmiškus pažadus ir įsi-pareigojimus, drauge su kitais to orkestro dalyviais, emė ruoš-tis emigracijai į Kolumbiją.

Prieš trejetą metų atvykus Kolumbijon, Medellinan, Z. Jo-nušui teko skaudžiai nusivilti neradus nė šešėlio tų pažadų ir, vargais negalais, gavus kuklią orkestranto vietelę vietos savi-valdybės orkestre, teko įsijungti į visuotiną Medellino lietuvių vėgą. Tačiau Z. Jonušas tuo-jau ėmėsi organizuoti lietuvių chorą, kuris tiek jo organizato-riaus ir dirigento, tiek visų jo dalyvių pastangomis ir pasiau-kojimu be jokių medžiaginių mo-tyvų, greitai laiku savo viešais koncertais bažnyčiose, radiofo-

nuose ir kt. atkreipė visų dėme-sį ir susilaukė visuomenės ir spaudos didžiai palankaus įver-tinimo.

Šiandien Z. Jonušas, vadovau-damas Cali simfoniniam orkes-trui, kuris Kolumbijoj skaitosi vienas iš geriausių, yra, turbūt, vienintelis lietuvis išeivioj, už-imas svetimam krašte tokias svarbias pareigas. Paraleliai jis taip pat profesoriauja vietinėj muzikos konservatorijoj.

Džiugu skaityti tuos gražius ir simpatingus atsiliepimus Ko-lumbijos spaudoj apie jau spē-jusią gražiai užsirekomenduoti Z. Jonušo muzikinę veiklą tro-pikinėj Cali padangėje. Ir visi turėtume jam palinkėti sėkmin-gai garsinti mūsų Tėviškos var-dą, išlaikyti tą iki šiolei turėtą taurų lietuviškumą, kurį kai ku-riems tautiečiams, pasiekusius garbės ir pinigų, jau teko pra-koncertais bažnyčiose, radiofo-

DR. VYDŪNO PASKUTINĖ KELIONĖ !

ANAPUS

M. TEVAINIS

Šių metų vasario mėn. 20 d. 17.40 val., keletą dienų pasirges gripu ir gavęs plaučių uždegimą, Vokietijoje, Detmoldo mies-te, savo bute amžinam Negui užmerkė akis didysis mūsų Tau-tos Gaivintojas, kūrėjas, jauni-mo auklėtojas, filosofas ir vi-suomenininkas Dr. Vilius Sto-krasta-VYDŪNAS, gim. 1868 m. kovo mėn. 22 d. Jonaičiuose, Ši-lutės apskr. Palaidotas evange-likų liuteronų kapinėse Detmol-de vasario mėn. 26 d.

Dr. Vydūno laidotuvis daly-vavo VLIKo, PLB Vokietijos Krašto Valdybos, Mažosios Lie-tuvos Tarybos, Lietuvos Skautų Brolių, Lietuvių-Latvių Vieni-bės Draugijos, Lietuvių Vasi-rių 16 Gimnazijos atstovai, moky-tojai ir mokiniai ir daug kitų jo bičiulių, pažįstamų ir artimų-jų, o taip pat vokiečių bendruo-menės ir kelių jų organizacijų atstovai ir pažįstamieji.

Kūnas buvo pašarvotas ka-pinių koplyčioje. Laidotuvių die-nos rytą autobusu atvykę Lietu-vių Vasario 16 Gimnazijos mok-sleiviai skautų atstovų prie-karsto garbės sargyboje. Kars-tas skendėjo daugybėje vainikų ir gėlių, o jį dengusioji Laisvo-sios Lietuvos trispalvė aiškiai bylojo kiekvienam savam ir sve-timam, kad po jam amžinu mie-timui išsiųstas, kuris dėl tos vėliavos garbės ir savo tautie-čių tauresnio žmoniškumo dirbo kiti kovojo visą ilgą savo amžių. Vainikų kaspiniuose įrašai patys jį anglosaksų kraštus, kurių rodė palydinčius Dr. Vydūną į

amžiną poilsio vietą: VLIKas, VKValdyba, Mažosios Lietuvos Taryba, LSB Vokietijos Rajo-nas, L. V. 16 Gimnazija, L.A.S. Vyr. Valdyba, Detmolder Le-bensreformer, PLS "AUSROS" Tuntas, Dr. Stanat, A. Redweik, Belegschaft der Familie H. Blan-ke u. Sohn, PLB Augstsdorfo Lietuvių Bendruomenė, Glemžai ir kt.

Iš koplyčios į kapus karstas buvo vežamas gėlėmis ir vaini-kais išpuštu vežimu, kuris ge-dulingoje eisenoje lydėjo vėlio-nies artimiausieji, Vasario 16 Gimnazijos moksleivių skautų nešama Lietuvos vėliava, Bend-ruomenių ir organizacijų atsto-vai, Gimnazijos mokytojai, mok-sleiviai ir kiti savieji ir vokie-čiai, gausiai susirinkusieji pa-reikšti keliaujančiam į Anapus paskutinę pagarbą. Karstą lei-džiant į akmenimis išmūrytą ka-pą, atsisveikinimo žodžius tarė daugelis lietuvių ir vokiečių bendruomenių atstovų. PLB Vok. Krašto Valdybos Pirminin-kas Pr. Zundė, baigdamas savo žodį, nuleistąjį į kapą karstą pridengė Lietuvos vėliava, kuri ir liko užmūryta kape drauge su nemiršančios atminties taures-nio žmoniškumo užtekėjimo ne-sulaukusių Dr. Vydūno.

Patark ir kaimynai,

kad prenumeruotų

DIRVA

Paryžiaus madų žinovas Jacques Keim šią naują paplūdimio skrybelę vadina vykusia. Esą, ji eina dygubias pareigas: nešiojota apgina ne tik nuo saulės, bet ir nuo įkirių akių.

AR RŪPINATĖS SAVO VAIKAIS?

Jeį taip, tai nedelsiant užsakykit savo vaikams jų laikraštį

TĖVIŠKĖLĖ

Metams tik 3 doleriai.

Rašykite šiuo adresu:

Tėviškėlė,
2313 West 91 St.,
Chicago 20, Ill.

Laisvės jų pavergtajai Lietuvai...

CICLIONIO KONCERTAS HARTFORDE. — DIDELĖ KONGRESMANŲ TALKA. — APIE ANSAMBLI KONGRESO POSĖDYJE. — SVIESI PREL. AMBOTO ASMENYBĖ.

Hartfordo Bushnell Memorial Hall, kurią pastatė vaikai savo tėvo atminimui, yra laikoma geriausia koncertinė sale, po garšiosios Carnegie Hall, New York.

Stiprokai lyja, bet pro trejas, iškilminga juoda ir aukso spalva išpuoštas duris, veržiasi eilės žmonių. 3500 žiūrovų vasario 15 d. užpildo teatrą.

Gubernatoriaus pavaduotojas E. N. Allen, JAV senatorius W. Purtell ir kongresmanai A. Sadlak bei T. Dodd pasveikina lietuvių tautą jos didžiojo kovoj prieš bendrąjį laisvųjų tautų prieš -komunizmą.

Adv. F. Monchun, buvęs Connecticut valstybės senatorius, prįstato garbinguosius svečius ir pasveikina susirinkusius. "Lietuva buvo ir bus laisva!" — sušunka energingas ir iškaltus lietuvis.

Amerikos ir Lietuvos himnais Čiurlionio ansamblis pradeda savo koncertą Lietuvos Nepriklausomybės 35 metinėms paminėti.

Pirmoje dalyje girdime 9 lietuvių kompozitorių 12 dainų, išpildomų mišraus ir vyrų chorų. Dirigento A. Mikulskio tinkamai parinktos dainos išlaiko meninio charakterio ir dinamiškumo kreivę laipsniškai kylančią. Pirmoji dalis darniai įvairuoja muzikine spalva bei nuotaika. Komp. J. Žilėvičiaus vyrų chorui parašyta daina "Per naktelę šokau" buvo pirmą kartą išpildyta. Daina praskambėjo sodriai ir publikos buvo šiltai sutikta.

Pirmosios koncerto dalies pertrauką užpildo Amerikos lietuvių Bendruomenės pirmininko prel. Balkūno kalba. Tai logiškas ir itikintis žodis, apžvelgęs Lietuvos padėtį nepriklausomybės ir okupacijų laikotarpyje tarptautinio politiko žvilgsniu. Ši jo kalba, amerikiečių tarpe suklebusi ypatingą dėmesį, vasario 16 d. buvo atspausdinta oficialiame JAV kongreso leidinyje Congressional Record Nr. 26, psl. 1172-1174.

Antrojoje koncerto programos dalyje Čiurlionio ansamblis dainuoja išimtinai tas liaudies dainas ir tuo stiliumi, kuriuo ansamblis yra pirmūnas ir vienintelis meno kolektyvas laisvojo pasaulio lietuviuose. Šis meninis apipavidalinimas lietuviškos dainos, prijungiant kankles, lumsdelius, birbynes bei triubas, sukurė mūsų liaudies muzikos simfoniją, kuria Čiurlionio ansamblis išgarsėjo Europoje. Koncerto pabaigoje, iškilmių prasmę pabrėžiant, buvo sudainuota įspūdinga J. Žilėvičiaus daina Laisvės, laisvės!

Kanklių orkestras, kuris taip patraukia užsieniečių dėmesį, vadovaujamas O. Mikulskienės, yra pasiekęs geros technikos.

Tautinius šokus šiam koncertui pradėjo ruošti K. Marcinkevičius, tačiau jam susirgus, jų pastatymą užbaigė K. Raulinaitienė. Po ilgos pertraukos publika šokius maloniai sutiko. Susitas, Blezdingėlė ir Malūnas buvo sušokti darniai ir gyvai. Trijų tautinių šokių šioje programoje visiškai pakako ir, galbūt, ateityje jų skaičiaus nereikėtų didinti.

Vasario 16 anksti rytą kongreso nariai A. Sadlak ir T. Dodd iš Hartfordo atvyko į Washingtoną. Abu uždegti nepaprastai šiltų jausmų lietuviams po koncerto Hartforde, abu pasiryžę Kongreso atstovų rūmų posėdyje pasakyti smarkias kalbas apie 35 Lietuvos Nepriklausomybės metines.

Kongreso atstovų rūmuose kongresmanas McCormack pirmasis pasakė kalbą apie Lietuvos Nepriklausomybės metines ir šia proga paprašė Atstovų rūmų leisti visiems kongresmanams tarti po žodį apie Lietuvos Nepriklausomybę.

Kai jau keli kongreso atstovai buvo pakalbėję, Connecticut valstybės atstovas A. Sadlak paprašė Atstovų rūmų specialiai 15 minučių savo žodžiui. Atstovu rūmai leidžia.

Tuomet A. Sadlak kalbėtojų tribūnoje iškilmingai ir ugningai beria žodžius apie Lietuvą. Jis negalys užmiršti tų įvykių, kurie dar vakar atsiklo jo valstybėje.

"Pone Pirmininke, kreipėsi kongresmanas A. Sadlak, nepriklausomybės dienos iškilmės, kurios tokios reikšmingos lietuviškos kilmės žmonėms, vakar buvo paminėtos mūsų sostinės Hartfordo puošnioje Bushnell Memorial salėje. Šiaučiant stipriam lietuvių, 3500 žmonių iš visos Connecticut valstybės užtvindė auditoriją, kad galėtų dalyvauti nepaprastose iškilmėse, kurias suruošė Balfas. Iškilmių programos metu Alfonso Mikulskio vadovaujamas Lietuvių tautinio meno Čiurlionio ansamblis, reziduojantis Clevelande, davė briliantų koncertą".

Paminėjęs kalbėtojus, kongresmanas A. Sadlak ryžosi pasakyti Atstovų rūmams savo įspūdžius apie Čiurlionio ansamblį.

"Tada ten įvyko lietuvių liaudies dainų ir šokių koncertas, kurį atliko įvairūs ansambliai šio didžiulio choro, pasipuošusio margaspalviais iškilmingais tautiniais drabužiais. Skambėjo švelnios, linksmos ir liūdnos dainos. Dainininkų veidai spindėjo laime net ir tada, kai dainos žadino jų širdyse skausmą ir ilgęsi tų, su kuriais šių iškilmių proga jungėsi jų mintys. Nes juk Čiurlionio ansamblis susideda iš buvusių tremtinių, kurie iš savo gimtojo krašto Lietuvos prasiveržė į laisvę ir rado mūsų tarpe prieglobstį.

Jų individualūs balsai ir chorai, rodosi, skamba prašomo gaida — teisybės ir laisvės jų gimtajai Lietuvai, kuri šiandien yra fiziniai trypiama. Bet jų dvasia ir ryžtingumas dar kartą gyventi laisvėje, kurią jie iškovojo 1918 m. ir kuri buvo sovietų jėga išplėsta, yra tokia pat stipri".

Šie kongresmano A. Sadlak žodžiai atspausdinti Congressional Record Nr. 26.

A. Sadlak, siųsdamas Congressional Record egzempliorių ansamblio vadovui A. Mikulskiui, savo asmeniškame laiške pastebėjo:

"...Solistai buvo puikūs, moterų, vyrų ir mišrus chorai pasigerėtinai išpildė dainas, o švelnius kanklių tonus esu pirmą kartą girdėjęs".

Reikia pasakyti, kad Hartfordo lietuvių kolonija yra mažas keltas, bet tvirtas, didelį vežimą.

Seniausias ir gražiausias ilius tuotas lietuviškos minties žurnalas.

MARGUTIS

Isteigė kompozitorius
A. VANAGAITIS
Kaina metams \$3.00
Susipažinti siunčiamas
dovanai.
6755 So. Western Ave.
Chicago 36, Ill.

mą nugriovęs. Tai jų visų bendros pastangos. Juk ar negali Hartfordas pasididžiuoti savo senuku klebonu prel. Ambotu, kuris, 85 metų amžiaus naštos slegiamas, lipa laiptais ant vargonų prašyti dirigentą A. Mikulskį, kad po mišių būtų suvaidintos himnas, kuris pats bažnyčios prieangyje pasitinka lietuvišką trispalvę ir ją su palydovais atveda prie pat altoriaus, pastato ir tarytum pasako: "Nedrįskite paliesti šios šventos vėliavos, nes ją čia pastatė pats prelats Ambotas".

Drąsūs ir Hartfordo tremtiniai, kurie čiurlionių atvykimui į Hartfordą ryžosi sumesti net po 50 dolerių kiekvienas, kad būtų laiduota garantija nuostoliams atlyginti. Reiškia, čiurlionių į Hartfordą reikėjo affidavitų ir jos mieliai padarė broliai tremtiniai. Tai vis gražūs, žadinantys pavyzdžiai.

J. Stempužis

ŠAUKIMAI, KURIE SUARTINA DRAUGUS

* Centas nuperka daug smagumo, kada jis apmoka daugiau kaip už valandą namų telefono.

Kas geriau jus nuteikia, jei ne susižinojimas su gerais draugais... susitarimas su jais pasimatyti... ar bent žinių pasikeitimas.

Taip... jūsų namų telefonas atneša jums džiaugsmo ir laimės už centus per dieną.

THE OHIO BELL
TELEPHONE COMPANY

LIETUVIŲ TAUTOSAKOS LOBYNAS

Redaktorius — leidėjas Dr. Jonas Balyš

Dvi dalys kartu įrištos: Dvasios ir Žmonės, 166 sakmės, 126 psl.; Liaudies Magija ir Medicina, 94 psl.

Knyga didelio formato, spalvotas viršelis, pieštas dail. V. K. Jonyno.

Kaina \$3.00.

Gaunama Dirvoje.

Sasnausko kantata „Broliai“ ir „Dainavos“ ansamblis

ANT. NAKAS-NORVYDAS

"Dainavos" ansamblio kovo mėn. 15 d. Chicagoje rošia didelį koncertą, kuriame pirmą kartą savo repertuare išpildys Č. Sasnausko kantatą "Broliai". Ansamblio nenuilstamai dirba lietuviškos muzikos dirvoje. Tai nuopelnas visų ansamblio narių, o ypač dirigento S. Sodeikos, ansamblio valdybos ir jos pirmininko Dzirvono.

Kantatos kompozitorius Č. Sasnauskas gimė 1869 m. liepos mėn. 19 d. Kapčemiestyje, netoli Seinų. Pradinį muzikos mokslą gijo pas savo tėvą vargonininką, o vėliau pas savo dėdę Rižauską — Naujamiesčio vargonininką. Jau eidamas 16 metų savarankiškai vargonininkavo Gražiškiuose, netoli Vilkaviškio, o vėliau pačiame Vilkaviškio miestelyje.

Po kiek laiko išvyko į Petrapilį. Tuo laiku Petrapilis buvo Rusijos kultūros ir muzikos cen-

tras. Petrapilio konservatorija ir opera buvo pačiame žydėjime.

Čia Sasnauskas susitiko su žymiais tų laikų menininkais, rašytojais ir muzikais. Pradžioje dirbo Šv. Kotrynos bažnyčioje ir pradėjo studijuoti dainavimą Petrapilio konservatorijoje. Konservatorijos kursą baigė per 7 metus. Baigęs konservatoriją buvo pakviestas vargonininku į Šv. Kotrynos bažnyčią. Jis buvo plačiai apsišvietęs lietuvis. Sale konservatoriaus jis baigė Petrapilio Archeologijos Institutą. Laisvai naudojo lietuvių, rusų, lenkų, vokiečių, prancūzų, italų ir lotynų kalbas.

Rusijos sostinėje augo ir bren-das Sasnausko muzikos talentas ir asmenybė. Jis tapo plačiai išmoksintas muzikas, giliai susipažinęs su muzikos teorija, harmonija, formomis ir kontrpunktu.

Lietuvoje gimęs ir augęs jaunuolis išlaikė savo širdyje meilę savo tautai, jos praeičiai ir gamtai. Svetimoji aplinka nepajėgė per visą jo amžių palaužti tikėjimo į šviesesnę Lietuvos ateitį. Jis jai dainavo ir jai skyrė gražiausius savo kūrinius.

Kas nesigroži jo "Marija, Marija", "Užmigo žemė", "Kur bėga šešupė", "Karvelėli"; ir kitomis dainomis? Tai menininko ranka nušifuoti brangakmenys.

Kantata "Broliai" yra vienas stambesnių Č. Sasnausko programinių muzikos kūrinių. Žodžius kantatai parašė kun. M. Gustaitis.

Kantatoje pavaizduota Lietuvos tautos priešpaudos laikotarpis, jos tikėjimas visiems broliškai susijungti ir iškovoti laisvę.

Kantata parašyta tenoro partijai, vyrų, moterų ir mišriam chorui. Joje įvestas labai gražus per visą kantatą daug kartų pasikartojantis tas pats choro motyvas. Tas motyvas primena lyg maldą, girdimą pro atdarus bažnyčios langus, giedant rožančių ar litanių, vasaros popietę. Jis lietuviškas ir charakteringas mūsų giesmėms, kartais prasiveržia galingiau ir drąsiau.

Kantatos choro partija vaizduoja tautos balsą, jos troškimus, tenoro partija — Lietuvos valdovo — kunigaikščio, žadinančio ir vedančio tautą į laisvą gyvenimą.

Po kunigaikščio atpasakojimo tautai apie Lietuvos praeitį ir po trumpo vyrų choro refreno "Te santaika esti tvirta", prasideda gražiausia Kantatos vieta. Kunigaikštis įveda fūgos temą: "Ei, ši giesmė begalinė, skundžias pailsus krūtinę". Tą temą perima choras (tauta) pirma — bosai, po jų tenorai, vėliau altai, o po jų sopranai. Viskas susipina į puikų keturbalsį garsų

DETROITO LIETUVIŲ ŽINIOS

Prieš kiek laiko susiorganizavęs prie Tarptautinio Instituto Lietuvių Kultūros Klubas plečia veiklą. Klubo pagrindinis tikslas: ugdyti ir palaikyti lietuvišką tautinę kultūrą. Priemonės — parodos, koncertai, vaidinimai, skaityklos, paskaitos, kursai, literatūriniai bei pramoginiai pobūviai ir kita. Susirinkimai, kurie vyksta kas mėnesį, pajavrinami pašnekesiais, išvykomis ir t.t.

Pereitame susirinkime buvo dailininko A. Melniko pašnekesys, po kurio aplankė Meno muziejų. Artimiausiu laiku numatoma suruošti muziko A. Kuprevičiaus koncertą ir dailininko A. Melniko ir tautodailės parodą.

Valdybą sudaro med. dr. E. Gurskytė — pirmininkė, A. Bilaitis ir A. Gilvydis — vicepirmininkai, K. Stokus — išdininė, A. Melnikas — sekretorius, M. Sims ir B. Budriūnas — nariai.

Malonu pastebėti, kad klubui vadovauja čia gimusi ir augusi lietuvaitė med. dr. E. Gurskytė, kuri gražiai ir taisyklingai kalba lietuviškai ir yra didelė Lietuvos patriotė. Kitos dvi valdybos narės — R. Bilaitis ir K. Stokus taip pat yra vietinės lietuvaits, kalbančios lietuviškai. Jos, atstovaudamos lietuvių prie Tarptautinio Instituto, turi nemažą nuopelną lietuviškos kultūros bare.

KALBĖJO GUBERNATORIUS

ALB Radijo klubas gražiai ir prasmingai paminėjo Vasario 16-ją. Kalbėjo Michigano gubernatorių Mennen Williams, kuris savo glaudžioje kalboje iškėlė lietuvių tautos nuopelnus, pavai-

DR VYDŪNO PAMINĖJIMAS

CHICAGOJE

L.A.S. Chicago skyrius, susitaręs su Mažosios Lietuvos Bičiulių S-ga, ruošia Chicagoje kovo mėn. 22 d. 12 val. 30 min. Lietuvių auditorijos didžiojoje salėje, Dr. Vydūno atminčiai minėjimą. Žodį tars St. Grigaričius ir M.L.B. atstovas. Paskaitą skaitys mok. Senkus, kuris arčiau pažinojo velionį, kaip didį lietuvių. Po paskaitos bus Vydūno kūrinių deklamacijos ir jo veikalų ištraukų skaitymas.

WOCESTERYJE MIRĖ J. STAPŠINSKAS

Worcesteryje mirė Juozas Stapšinskas, Vilnios dūkas, Amerikoje išgyvenęs apie 40 metų.

Velionis buvo pirmojo pasaulinio karo veteranas, dalyvavęs kovose prieš kaizerinę Vokietiją Prancūpijoje. Buvo apnuodytas vokiečių dujomis. Gyveno gaudamas kariuomenės pensiją Worcester, Mass. J. Stapšinskas mirė vasario 13 Worcester, Mass. City hospital. Worcesteryje jis ir palaidotas. Paliko eilę giminių, jų tarpe ir clevelandietį J. Leoną.

Nors jau daug laiko praėjo nuo Č. Sasnausko mirties (1916. I. 5 d.), tačiau mes ir šiandien gyvenam tais pačiais troškimais, kaip ir Sasnauskas muzikoje kėlė mūsų tautą ir šaukė į laisvą gyvenimą.

Pety's gi į petį, na vyrai kas bosai, po jų tenorai, vėliau altai, o po jų sopranai. Viskas susipina į puikų keturbalsį garsų

Michigan gubernatorių G. Mennen Williams kalbą Lietuvių Balso Radijo Klubui, Detroit, Vasario 16 minėjime.

Ar pažisti šį kraštą

Didelė ir neišnaudota dovana amerikiečių butams

Ar televizija JAV virs civilizacijos palaima

Jei antrasis pas. karas Europos kraštams atnešė skurdą ir griuvėsius, tai Amerikos gyventojams suteikė nepaprastą dovana jų namuose — televiziją. Daugiau naujienų ištroškęs žmogus negalėjo tenkintis radijo žiniomis, vaidinimais ir su džiaugsmu pasveikino naują pramogą ir skelbimų įsiveržėlį. Televizija amerikiečių namuose įsigalėjo tik 1949 m. ir nuo ano meto jau tenka stebėti šio technikos stebuklo nuostabaus masto plėtrą. Televizija nėra tik pastarojo dešimtmečio kūdikis. Dar nuo 1873 m. daugelio išradėjų galvas kankino idėja "žiūrėti telegrafo pagalba", tačiau pažanga televizijos srity pasiekta tik 1897 m. Sir J. J. Thompson pademonstravo elektronų prigimtį. A. Einstein, Lee de Forest, E. H. Armstrong, tai vis mokslų vyrai, dar prieš pirmąjį pas. karą su savo atsiekimais prisidėję prie naujojo stebuklo pažangos. Tarp 1930-40 m. krašto laboratorijose vyko tyrinėjimai ir jau 1941 m. iš augščiausio pastato pasaulyje, Empire State Building New York'e perduota komercinio pobūdžio televizijos programa. Taigi, 1951 m. jau minėtas televizijos dešimtmetis krašte.

Po pirmųjų bandomų televizija, kaip naujos pramogos, žinių ir skelbimų tiekimo šaltinis į amerikiečių namus įžengė pirmaisiais pokariniais 1946 m., kai televizijos programos perduotos iš penkių rytinių, vidurinių ir vienos vakarų valstybės — New Yorko, Philadelphia, Chicago, Washingtono, Schenectady ir Los Angeles.

Jei laikotarpis ligi 1949 m. laikytinas tik pradiniu ir brangi naujo veiksnio įsigalėjimu, tai 1949 metai, kai JAV kraštus pasiekė tūkstantiniai Lietuvos ir kt. kraštų emigrantų, žymėjo jau triumfališką naujosios pramonės, pramoginės priemonės veržimasi į amerikiečių butus. Tiesa, tais 1949 m. tuose butuose galėjai rasti 83 milijonus radijo priimtuvų ir vos 3 mil. TV (toliau taip sutrumpintai vadiname televiziją) aparatų. Praėjus keliems mėnesiams krašto gyventojai apie TV jau daugiau žinojo kaip apie atomo suskaldymo padarinius, o JAV filmų pramonė, nekalbant jau apie teatrą, atsislojo naujos gresmės akivaizdoje: kas daryti, kad naujasis įsiveržėlis mūsų nenukonkeruotų, visai nepaveržė jų žiūrovų?

Jei filmo pramonės plėtra buvo didelė, jei radijo išaugimas JAV stebino pasaulį, tai televizijos šuolis į naujus laimėjimus pasiekė jau fantastinį lygį. Stotys augo kaip grybai ir 1951 m. jų jau 109 buvo 66 miestuose. Pats didžiausias pramonės išaugimas buvo 1950 m., kai priimtuvų į rinką paleista 7,400,000, vėliau, dėl strateginių medžiagų suvaržymo, TV aparatų gamyba krito ligi 5 mil. kasmet. Elektronų pramonės didžiausio gamintojo JAV, Du Mont, duomenimis nuo 1946 m. jų priimtuvų iš viso pagaminta daugiau kaip 23 milijonai.

Nors TV stočių tinklas daugiau plietėsi rytines ir vidurio Amerikos valstybes, tačiau laikoma, kad 1950 m. TV jau galėjo naudotis 91 mil. krašto gyventojų. Dabar iš trijų JAV šeimų viena žiūri programų (screen) blizgančiam ekranėly (screen) patogiai įsitaisiusi savo bute.

Apskaičiuota, kad 61,8% krašto gyventojų (su daugiau kaip 21 mil. priimtuvų) gali pasiekti TV programos.

Apie nepaprastą pažangą paliudys ir tai, kad 1941 m. už vieną TV valandą teko mokėti po 120 dol., o 1951 m. tas apmokėjimas siekė jau 3,250 dol. Auga ir atlyginimai programų dalyviams ir jų ne vienas savo finansinę ateitį apsprendžia bendradamas TV, bet ne filmose, ar radijo. Toks Milton Berle su kitais dalyviais už vieną savaitinę programą apmokamas po 30,000 dol., kitas komikas — Bob Hope už vieną pasirodymą pasiima po 40,000, su minėtu Berle sutartis sudaroma 30 metų, net visam gyvenimui susitarima su žinomuoju spaudos komentatorium W. Winchell (daugiau pusės mil. dol. metams), A. Godfrey pasirodymai per metus duoda ligi 8 mil. dol. pajamų ir t.t.

Nesitenkinama keturiais tinklais ir 1951 m. pavyksta sudaryti transkontinentinį TV ryšį. Tų metų rugšėjo 4 d. buv. prez. Truman virsta pirmąja transkontinentine TV "žvaigžde", kai visa Amerika ji mato atidarant taikos sutarties su Japonija pasirašymo konferenciją San Francisco. Šiems ryšiams pasiekti tarp abiejų vandenynų pastatyta 107 radijo stulpai ir jie perduoda signalus labai trumpų bangų pagalba. Šiuo metu rytų gyventojai jau gali stebėti metinį rožių parodą iš Pasadena Kalifornijoje, o vakarai su įtampa seka vad. World Series sporto rungtynes iš New Yorko.

Technika TV srity daro stebuklus. O kaip su programomis? Ar ir jose teko stebėti tokią pažangą?

Kaip ir radijo srity ir čia eita mažiausio pasipriešinimo keliu ir ligi šiol tiekiamas toks pėnas, kokio pageidauja masinis vartotojas. Eilinis gyventojas nori juoko ir čia jam patarnaus amerikiečių humoro meistrai. Be jau minėto Berle, apie trejetą metų karaliavusio TV programose, jas užvaldė eilė kitų humoro atstovų, kaip Bob Hope, Fred Allen, Eddie Cantor, Martin ir Lewis, J. Durante ir šio meto mėgiamiausia pora Lucille Ball su savo pietiečių vyru, neseniai pasirašiusi porai metų net 8 mil. dol. sutartį. Šalia juoko atstovų, atsiranda marionetų, lėlių vaidinimai ir kai kurie jų, kaip Chicago "Kukla, Fran and Ollie" tiesiog užvaldo 4 milijonų vaikų žiūrovų pasaulį.

Žiūrovai ieško naujų veidų, naujų vaidybos formų ir jiems tenkinti dažniau teikiami vaidinimai ir jų didelė dalis — kabaretinio, lengvo pobūdžio. Labai pamėgiama pora Sid Caesar — Imogene Coca, o draminiai vaidinimai, kaip anksčiau TV Playhouse, ar dabar Celanese Theatre ir kt. patiekia rimtų ir dažnai grynai kriminalinio pobūdžio spektaklių. Šie pastarieji, pvz., septyniuose New Yorko stotyse, užima daugiau 15% visos programos ir nenuostabu, kad hesenai Clevelande TV žiaurumų prisizūrėjęs 4 m. amž. vaikas... pasikorė. Jei dramoms TV rankraščius duoda net žymieji dramaturgai kaip O'Neill ar M. Anderson, tai apie kitų programų augštesnę kokybę būty sunku kalbėti. Žiaurumų, makabrinų vaizdų (B. Lugosi filmos) perdavimas, pasenusios

vakarų "kovbojiškos" filmos, grynas kabaretas su lėkščiu humoru. Reikia nusivokiančio ir kultūvuoto žiūrovo pasirinkti tai, kas daugiau vertinga ir kas ypač nežalos jaunosios kartos kultūros, skonio bei moralės.

Auklėjimo srity TV galėtų būti labai svarbus veiksnys, jei... kaip ir radiją ją nebūtų pavergusi prekyba ir noras patenkinti žemiems masių polinkiams. Tiesa, ateities plėtroje numatoma auklėjimui paskirti net 209 naujos stotys, bet sutinkama kliūčių net iš pačių auklėtojų, mokytojų pusės. Esą, jie ir taip perkrauti ir per mažai apmokami. Kai kurie universitetai turi TV kursus, bet prekyba ir čia stato savo veto.

Negalima paneigti, kad yra bandomų žiūrovams pateikti ir augštesnės rūšies meno, kaip porą metų per Kalėdas kartota melodingoji Menotti opera "Amahl and night visitors", Toscanini vadovaujamas orkestras ar žymių teatro aktorių pasirodymai, tačiau dėl mažesnio žiūrovų ir biznierių dėmesio visa tai tik trupiniai.

Jei TV išauga kaip labai svarbus žinių, įvykių perdavėjas, tai ypatingai vienoje srity — ne sporte (čia susiduriama su kliūtimis iš rengėjų pusės), bet kraštui ar tarptautiniam požiūriui svarbiuose politiniuose įvykiuose. Kefauerio nusikaltimams tirti komisijos posėdžiai, 1950 m. Maliko — Austino "dvikova" Saug. Tarybos posėdžiuose, atominės bombos išsprogdinimas, chirurginės operacijos, spaudos pasikalbėjimai (Meet the Press), pagaliau kandidatams į prezidentus rinkti konvencijos ir pati rinkimų kampanija su galutiniais duomenimis, tai vis TV didelės galios, jos galimybės, pavaizdavimas ir gal vienintelė sritis, kai rimtai pavydima TV priimtuvų savininkams.

Šis nuostabusis 20 amž. vidurio žmogaus genijaus atsieikimas jau greitai laiku galės pasiekti kiekvieną krašto užkampį. Nuo 1948 m. vykdomą naujų stočių užsaldymą (freeze) panaikinus, tikimasi per 4 metus susilaukti dar nemažiau kaip 1000 stočių ir parduoti dar 50 mil. TV priimtuvų. Jau bent 80% viso krašto galės tūnoti ties blizgančiais ekranais savo bute, matyti toli vykstančius svarbius įvykius ir... leipti juokais Bob Hope šamų bei veido išraišką bestebinti. Ateina antroji "revoliucija" TV srity (laukiama, kad už 5 metų TV apims visą pasaulį) ir belieka linkėti, kad augant šios pramonės ir daugiau pramoginio veiksnio reikšmei, programų sudarytojai kreiptų daugiau dėmesio į didesnę kokybę, to, kas siunčiama milijonams žiūrovų. Jei tie ponai labiau supras savo atsakomybę, tai TV neabejotinai galės virsti viena pačių didžiųjų civilizacijos palaimų moderniajam žmogui.

KLAUSIMAI IR ATSAKYMAI

Ar Stalino mirtis pagerino taikos galimumus?

G. Gallup New York'e ir penkiose Europos miestuose pravedė gyventojų apklausinėjimus ir štai kokius gavo atsakymus: 18% apklaustųjų yra nuomonių, kad galimūmai susilaukti pastovios taikos pagerėjo, o 24% mano priešingai. Tokių, kurie mano, kad Staliniui mirus nebus jokių pakeitimų buvo 23%, o 35% nieko nežina. Daugiausia optimistų rasta New York'e ir Amsterdame, o Londono, Paryžiaus, Oslo, Kopenhagos gyventojai daugiau mano, kad galimūmai susilaukti taikos pablogėjo.

Kaip su televizija Europoje? Šioje srity Europai toli ir toliau JAV, tačiau atsieikta daug ir tikimasi susilaukti transatlantinės ir net visą pasaulį apjungiančios TV. Šiuo metu Europoje vyrauja D. Britanija. Ji turi

Brocktono sūkuriuose

Buvo paskelbta — šiemet Brocktone vienas Vasario 16 d. minėjimas. Daug kas manė: tautinė šventė, sujungs visus lietuvius kovai dėl Lietuvos laisvės, čia prasidės darnus darbas. Laikraščiai skelbė, kad čia reikšdami nauji vėjai. Išėjo kitaip. Klebonas panaudojo šventę tolimiesiems lietuvių kiršinimui. Kaip ir pernai, jis pasakė bažnyčioje žalingą lietuvių tautai pamokslą.

Kaip žinia, klebonas prie bendro minėjimo nesutiko dėtis. Jis pranešė, kad lietuviai katalikai Vasario 16 d. akta minės bažnyčioje. Kažkodėl net skelbė, kad jokių kolektyvų nebus. Iš tikrų rinkliavos nebuvo tik Lietuvos reikalams. Kitos rinkliavos buvo kaip paprastai. Bet Lietuvos reikalams šioje bažnyčioje rinkliavų nebuvo ir kitais metais. Todėl žmonės suprato, kad iš viso rinkliavos Lietuvos reikalams jau nereikalingos.

Vasario 15 d. klebonas kun. Strakauskas per pamaldas užžuvusius lietuvių pasakė pamokslą. Buvo gražių minčių, kurios tiko toms pamaldoms. Tik atrodo, kad jos pasakytos tikslu pasirodyti patrioti ir aptemdyti svarbiausį pamokslą uždavinį: neklausykite Amerikos Lietuvių Tarybos ir neduokite jai pinigų.

Klebonas pakeltu tonu klausia kas yra Amerikos Lietuvių Taryba ir koki jos vadai? Ir pats atsako: jų vaikai nekalba lietuviškai, nutautėję ir juokiasi iš lietuvių. Taigi, kaip jie gali kreiptis į lietuvių aukų? Lietuvos reikalai jiems nerūpi. Pinigų prašo, nes gauna didelių nuosimėčių. Skriaudžia vargšus žmones, kurie aukoja. Surinktus pinigų pasidalina. Koki čia pinigai reikalingi? Būk geras lietuvis katalikas ir nereikės jokių pinigų!

Atvažiuoja visoki iš New Yorko. Prašo aukų vargšams tremtiniais Vokietijoje. Paima iš tų aukų nuosimėčių ir nieko nelieka iš mūsų suaukotų pinigų. Sako, jie mokyti. O kam mums reikalingi tie mokyti? Kam mums jų mokslai? Jūs prasti žmonės. Ir Dievas myli labiausiai prastus žmones. Pranašas sako, todėl jų daugiau sia yra, kad Dievas juos myli.

Jis neprisideda prie jokių tarybų ir kitų. Kodėl? Nes žino, kokios tos tarybos ir kiti. Jiems nerūpi nei katalikybės, nei lietuviybės reikalai. Tik nuosimėčiai.

Lietuviybę išlaikė paprasti žmonės, ne kokie ten diplomatai. Diplomatai pasirašė tik Vasario 16 d. akta. Geras katalikas patriotas Kazimieras Bizauskas. Visų tautų atstovams pasakė, kad jis yra iš krašto, kur Dievo saulutė šildo iš šiaurės ir visur, teka iš pietų ir leidžiasi iš vakarų. Jis vertas pagarbos. Dar buvo neblogas žmogus Černiauskas. Daugiau nėra.

Išėjęs iš bažnyčios galvojoau kas žmones labiau paveikė: pasakojimas apie Makabėjų motiną, paveikslas su užrašu "Lietuviais esame mes gimę, lietuviais turime ir būt", sugroto Lietuvos himno garsai ar klebono aiški-

apie milijoną TV priimtuvų ir penkias stotis. Prancūzai turi tris stotis, dvi Paryžiuje ir vieną Lille ir 1951 m. tegalėjo savo programas tiekti po 25 val. per sav. Vokietija pradėjo TV tarnybą iš Hamburgo ir Berlyno. Vatikanas turi tik savo valstybės sienų ribose, S. Rusija TV programą duoda iš Maskvos, Leningrado ir Kijevo. Jau veikia ir stotis Olandijoje. Bandymai atliekami Danijoje, Šveicarijoje, Italijoje, Čekoslovakijoje, Norvegijoje ir Japonijoje.

Parengė V. Al.

ATPIGINTA "KNYGŲ LENTYNA"

Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas atpigino jo leidžiamą bibliografinio biuletenio "Knygų Lentynos" prenumeratos kainą 1953 metams. Europos, Afrikos, P. Amerikos ir Australijos šalyse iki vieno (1) dolerio su persiuntimu. JAV-se ir Kanadoje prenumefatos kaina nepakeista: 1 dol. 50 c. metams. Pašto perlaids ir čekius adresuoti:

Lithuanian Bibliographic Service,
602 Harvey St.,
Danville, Ill., USA.

1952 m. biuletenyje buvo paskelbta daugiau kaip 300 knygų ir naujų periodinių leidinių, o periodikos straipsnių bibliografijoje apie 2000 straipsnių.

Biuletenį leidžia VLIKas, redaguoja bibliografas Aleksandras Ružancovas.

PIX BEVERAGE

45 rūšių alaus — visoki gaivinantieji gėrimai,
vynas ir šampanas
(prancūziškas)

Parengiama vestuvėms, baliams, pūbuvimams. Nemokamas pristatymas dieną ir naktį. Atmeta ir trečiadieniais.

6903 Superior Ave. EX 1-3311

NO BETTER
TERMS
ANYWHERE

LOANS TO
REPAIR, MAINTAIN,
MODERNIZE YOUR HOME
OR BUSINESS PROPERTY

Mes duodam * iškeičiam Eagle Stamps

THE MAY CO'S BASEMENT

Fruit of the Loom

APVEDŽIOTI

APATINIAI IR
NAKTINIAI

1.66

Rūšis A:

Medvilnės apatiniai su apšuvinta kvadratu apačia ir viršum, Balti, dydžiai 32 iki 40.

Rūšis B:

Medvilnės, naktiniai su plačiai apvedžiota kvadratu apačia. Balti. Dydžiai maži, vidutiniai ir dideli.

Sutvarkykite visus savo apatinių reikmenis išlaikyti šią žemą, pigius taurumą kainą.

Pašto ir telefono užsakymai priimami pirmadienį — 9 ryto iki 9 vakaro, dėl 2 ar daugiau. Sauskite CHerry 1-3000. The May Co.'s Basement Lingerie Department

SENIAU IR DABAR

K. S. KARPIUS

KAIP AMERIKA ISAUGO

Iš trylikos kolonijų, nudriksiu Atlanto pakraščiuje, U.S. išaugo į milžinišką valstybę nuo Atlanto iki Ramiojo (Pacifiko) vandenyno. Tam išaugimui tarnavo diplomacija, bet kaštavo ir pinigų. Pinių daug kaštavo todėl, kad Amerika, ir užkariavus teritorijas iš kitų, milijonines sumas išmokėdavo tai tiesiog nugalėti valstybei, tai jos suinteresuotiems piliečiams.

Pirmas didelis žuolis buvo — iš Napoleono nupirkimas taip vadinamos Louisiana teritorijos 1803 metais, kas naujos valstybės plotą padvigubino.

Šiomet sueina 150 metų nuo Louisiana teritorijos prijungimo. Tos 13 kolonijų sudarė 892-135 ketvirtinių mylių plotą; pridėjus Louisiana gautą 827-980 mylių plotas. Ir tas milžiniškas plotas įgyta visai pusdykiai — po 4 centus akrui (1 hektaras — 2.417 akrų)! Ta nauja teritorija, iš kurios pasidarė dar 13 naujų valstybių, dabar skaitoma Amerikos grūdų aruodu.

Tas veik dykai įgytas plotas, užmokant Napoleonui \$15,000,000, gauta tomis sąlygomis todėl, kad Napoleonas kariaudamas su Britanija, bijojo anglų karo laivyno užpuolimo ir pašėmimo Louisianos, kaip karinio grobio. Be to, Napoleonui reikėjo karui pinigų, ir tada 15 milijonų dolerių buvo didelė parama.

Tą laimikį iš Napoleono pačiupo ketvirtas prezidentas, Thomas Jefferson, nelaukdamas kongreso tarimo, kad proga nepaspruktų, už ką jis buvo su laukęs didelių pasmerkimų, kaip paprastai esti. Napoleonas tą teritoriją buvo pačiupęs iš Ispanijos, 1800 metais, kai privertė Ispaniją užleisti ją Prancūzijai. Ispanija jau nebuvo tokia galinga kaip buvo kitados, ypač kai Britanija jau buvo sutriuškirus jos jūrų galybę. Nuo Kolumbo laikų plėsdama savo galybę Naujajame Pasaulyje, Ispanija buvo paeisusi didesnę dalį Pietų Amerikos kontinento, Meksiką, didelį plotą dabartinės U.S. salos pietų vandenys ir Florida.

Taigi U.S. išaugo Ispanijos sąskaiton, nes ji neteko Kalifornijos milžinišką plotą, Floridos ir salų Meksikos įlankos vandenys, net Filipinų ir Havaijų salų tolimame Pacifike. Taip U.S. pasidarė Vakarų Kontinento valdove.

Louisiana teritorijos vardu pavadinata viena pietinė valstybė Meksikos įlankos pakraščiuje, ir ten išaugo didmiestis ir uostas New Orleans, pramintas Prancūzijos uosto Orleans vardu. Nors visai trumpai prancūzai Louisiana valdė, bet pajėgė palikti nemažą savo įtaką New Orleans ir plačioje provincijoje, New Orleans ir kiti miestai palaiko Prancūzijos tradiciją kasmet švęsti užgavėnias. Karnavalas tęsiasi kelias dienas, ir provincijos gyventojai, ypač moterys, dėvi prancūziško stiliaus rūbus, palaiko daug prancūziškų papročių ir tradicijų.

Floridos įgijimas

Napoleonas, pagrobęs iš Ispanijos tą didelę teritoriją kontinento viduryje, nusitęsusią nuo Meksikos įlankos iki Kanados sienos, Ispanijai paliko arčiau patį rytinį smaigalį-pusiasalį, vadinamą Florida, ir salą į pietus nuo Floridos, kurių didžiausia yra Kuba. Kita liko pačiai Amerikai užkariauti vėliau.

Florida užkariavo generolas Jackson 1819 metais, kai prezidentas Monroe pasiuntė jį sa-

goti Georgia valstybės sieną, kur Floridos indėnai užpildinėjo baltuosius gyventojus. Gen. Jackson savo įgaliojimą ginti Georgia nuo indėnų palaikė neribotai ir nužygiavo į Florida, ją visą paimdamas. Nors tada politikieriai ėmė šaukti, kad tas žygis įtrauktų Ameriką į karą su Ispanija. Ispanija betgi buvo persilpnė Amerikai grąsinti, ir sutiko Florida užleisti. U.S. sumokėjo Ispanijos piliečiams \$5,000,000 atlyginimų už jų investavimus Floridoje, ir tuo konfliktas baigėsi. Galutiną taikos sutartį su Ispanija darant, be Floridos (58,600 kv. mylių plotas) dar gauta sklypas (13-400 kv. mylių), kuris Ispanijai jau neapsimokėjo laikyti. Generolas Jackson, savo žygiais išpopuliarėjęs, 1829 metais buvo išrinktas prezidentu.

Oregon ir Texas teritorijos

Paciame kampe dabartinės šiaurės vakarų teritorijos, prie Pacifiko pakraščio, buvo tuščia taip vadinama Oregon teritorija, kurią, susitarus su Britanija, U.S. gavo be jokio atlyginimo. Tai buvo 286,000 ketvirtinių mylių plotas. Tuo pat metu, 1845-46, į tą teritoriją buvo bežiūrinti Rusija, kuri iš Aliaskos galėjo ateiti ir pasisavinti. Garsi prezidento Monroe doktrina, pravesta 1823 metais, buvo išleista daugiausia turint mintyje Rusiją. Monroe Doktrina nusakė, kad U.S. draudžia daugiau švėtimoms valstybėms steigti kolonijas Amerikos kontinente, ir jokiai Europos valstybei neleis kisti į Amerikos kontinento valstybių reikalus.

Texas teritorija, į vakarus nuo Louisiana teritorijos, kuri buvo tušią laiką savitovė respublika, prisijungta 1845 metais. Tai 389,100 kv. mylių plotas. Varžytinėse su Meksika, kuri jau buvo nepriklausoma nuo Ispanijos respublika, 1846-48 metų kare, U.S. gavo 528,200 kv. mylių plotą, kuris dabar guli šiaurės nuo Meksikos. Už tai Meksikai sumokėta \$18,000,000. Dar likusį 45,535 kv. mylių plotą į vakarus nuo Texas, tarp Meksikos ir Kalifornijos teritorijos, iš Meksikos nupirko sumokant dar \$10,000,000.

Baigta su Rusija ir Ispanija

Komunistai šiandien nedovanoja Carui Aleksandrui II jo padarytos nesamonės: tas caras pardavė Amerikai Aliaską 1867 metais už \$7,200,000. Ten tuoj buvo atrasta auksas, ir vieno meto bėgyje Aliaska keliaropiapišimokėjo. Bet Rusijos koja jau buvo nukelta nuo šiaurės Amerikos kontinento. Aliaska, 686,400 kv. mylių plotas.

Paskutinis karas dėl salos buvo 1898 metais, kai Amerika sumušė Ispaniją ir privertė pasitraukti iš Kubos salos, pietuose visai netoli Floridos. Kubai suteikta nepriklausomybė U.S. globoje, ir kitos kaimyninės salos, taip pat Filipinų salos toli Pacifike, atiteko Amerikai. 1898 metais ir Havaijų salos, taip pat Pacifike, prisijungė prie U.S. Amerikai sutinkant sumokėti tu salų valdovos. Dabar prezidentas Eisenhower paskelbė planą suteikti Havaijų saloms valstybės teisę, kaip turi Ohio ar kt. ir Amerikos vėliavoje bus įsiūta 49-ta žvaigždė. Kalbama apie suteikimą tokių pat teisių ir Aliaskai, bet tas bus padaryta vėliau.

Tiems visiems milžiniškiems U.S. plotams apgyvendinti ir dirbti reikėjo ir žmonių. Ir jų atsirasdo. U.S. dabar turi virš 152,000,000 gyventojų.

Amerikoje sutilpo milijonai vi-

šių metų pradžioje Australijoje, prie Greystanes, nuostabiame žaliuojančiame eukaliptų slėnyje dideliu pasisekimu praėjo Pan-Pacifiko Jamboree. Tai buvo didelis įvykis ne tik Australijos skautams, bet ir visam kraštui. Jo nepajėgė užtemdyti ir baigminės Davis taurės teniso rungtynės tarp JAV ir Australijos, kurias laimėjo Australija. O iki šiol australai pasižymėjo siauru akiračiu — mažai domėjosi tautomis bei įvykiais už jų kiemo ribų.

Šion Jamboree buvo suskridę 11000 skautų. Neveltui tvirtinama, kad dažnesni tokie skautiškojo jaunimo sulėkimai praskaidrina tarptautines nuotakas. Šioje Jamboreeje dalyvavo skautai iš: Naujosios Zelandijos — 100, Didžiosios Britanijos — 11, Malajų — 84, Šiaurės Borneo — 2, Singapuro — 53, Ceylono — 4, Indokinijos — 25, Fijų — 2, Hon Kongo — 27, Indonezijos — 3, Naujosios Gvinėjos ir Papua — 56, Salomonų sal. — 2, Brunei — 2, Nauru — 24. Tai vis daugiausia įvairių salynų atstovai iš Pacifiko erdvės. Taip pat dalyvavo vienas japonų skautininkas, keli Prancūzijos, Olandijos ir Islandijos skautai. Australijoje gyvenančius treminius — emigrantus atstovavo — 15 lietuvių, keli estai ir vokiečiai skautai.

Jamboree užėmė 250 akrų plotą. Ji buvo įrengta stropių skautų darbu ir triūsu. Jiems pagalbą Sydnejaus miesto savivaldybė, kariuomenė, paštas, geležinkeliai ir įvairios firmos. Šiame palapinių mieste buvo net 4 bankų skyriai, pašto ir telefono įstaigos, skautiškų reikmenų prekybos, ligoninė, policija bei ugniagesiai. Jamboree buvo atžymėta specialiu Australijos pašto ženklų.

Be iškilų po Sydnejų ir jo apylinkes, būta daug pramogų ir pačioje stovykloje: laužai, susitartinio pobūviai, National Opera Company ir Sydnejaus Simfoninio Orkestro koncertai. Paciame Sydnejaus mieste buvo prarastas įspūdingas skautų paradas. Tūkstantinės minios entuziastingai sveikino žygiuojančius skautus. Daug katčių iš laukė Naujosios Gvinėjos ir Papua skautai, kurie žygiavo basai. Naujieji 1953 m. buvo įspūdingai sutikti prie laužo. Jamboree oficialiose atidarymo iškilmėse dalyvavo 10000 svečių. Atidarymo kalbą pasakė ir karalienės Elžbietos II sveikinimą perdavė N.S.W. valstybės gubernatorius ir skautų šefas Sir John Northcott. Raštu sveikinimą Britų Imperijos skautų šefas lordas Rowallan. Atidarymo iškilmėse dalyvavo ir Jamboree kelis kartus aplankė iš Londono (Anglijos) atvykęs Tarptautinio Skautų Biuro direktorius pulk. J. S. Wilson.

Mūsų skautai buvo įsikūrę greta Hon Kongo, Indonezijos, Islandijos ir Prancūzijos skautų. Lietuviški trispalvė išsididžiavo ne tik lietuvių stovyklavietėje, bet ir didžiojoje Jamboree vėliavų aikštėje. Nuo Jamboree varty kiekvieną svečią vedė rodyklė "To Lithuanian Scout Camp". Lietuvių stovyklavietę pasižymėjo pavyzdinga švarg, tvarka ir kukliais, bet gražiais papuošimais, nors gamta tenai gana skurdū — maža buvo įprastų medžiagų tiems papuošimams padaryti. Dėmesio centre buvo tradicinis lietuvių

so pasaulio išievių, kurie čia vyko įieškoti geresnių gyvenimo sąlygų. Jie padėjo išauginti pramonę, miestus.

Amerikai, praėjus 176 metams nuo nepriklausomybės paskelbimo, atėjo eilė būti ir viso pasaulio saugumo lėmėja, ypač kovojant prieš komunizmo grėsmę.

Juos jungė broliška meilė

skautų kastinis stalas su Vyčiu ir šūklais, bei Tėvynės laukus primenantis Rūpintojėlis. Jamboree vadovybės paprašyti lietuvių savo kryžių perkėlė prie altoriaus, kur buvo laikomos katalikams pamaldos. Visi svečiai mieliai pasirašinėjo mūsų skautų svečių knygoje, lankė gražią rankdarbių parodėlę (kur buvo ir informacinės literatūros apie Lietuvą) bei gerėjosi įrengimais. Didelis dėkui skautams už tautą parodėlę surengti. Jos gražiai talkininkavo ir laužų programoje.

Australams svečiams kartais net neaišku, kaip lietuvių gale iš anapus geležinės uždangos atvykti šion Jamboree. Tačiau, sužinoję, kad mūsų skautai naujieji emigrantai, maloniai sveikino ir linkėjo gražiai reprezentuoti pavergtą Tėvynę. Tos smagios 10 dienų Jamboreeje paliko gausius prisiminimus jos dalyviams, o taip pat pasitarimą Lietuvos bylos skelbimui sveikintųjų tarpe.

Lietuvos skautams tenai vadovavo sktn. A. Plūkas ir adjut. A. Bučinskas. Be abejo, prie šio gražaus skautiškojo jaunimo pasirodymo daug prisidėjo ir Australijos lietuvių visuomenė, kuriai skautai yra dėkingi už moralinę ir materialinę paramą. Jie neapvykę saviškių vilčių ir vyriškai atliko pareigą savo Tėvynei.

PAS CHICAGOS SKAUTUS

Kovo 7 d. bus pulk. J. Sarauskas sk. vyčių draugovės metinė sueiga, kurioje bus renkamas naujas dr. vės vad. as.

Amerikiečių jūrų skautų varžybose Chicago jūrų skautų kapit. M. Kukučio laivas laimėjo trečią vietą.

Jūrų sktn. kpt. P. Labanaukas įrašė į juostas pasikalbėjimą su kpt. M. Kukučio jūrų sk. laivo vada vyr. valtin. A. Levanu. Jis perduotas Lietuvos jaunimui per Amerikos Balsa.

Liet. radijo programos vedėja Sofija Barcus pasiūlė Chicago skautams-tėms naudotis jos radijo pirmadieniais 7-8 val. vak. Pirmąją skautų programą Lietuvos Skautų Globėjo Sv. Kazimiero garbei atliko Akad. Skautų Sąjūdžio Chicago skyrius kovo 2 d. Vėliau pasirodys kiti vienetai.

BOSTONO LAPINŲ KIMAS

Vasario 16 proga Bostono skautų vietininkijos "Lapina" išleido rotatorium spausdintą savo laikraštėlį — "KIMAS". Tai jau aštuntas iš eilės numeris. Laikraštėlis kaskart vis tobulėja — tiek savo turiniu, tiek išvaizda. Pastarajame Nr. yra ideologinių rašinių Vasario 16-ajai bei Vasario 22-ajai — tarptautinei skautų mąstymo dienai. Gražus vaizdelis — "Dovana", entuziastingi prisiminimai iš pernykštės Bostono skautų stovyklos "Rambynas", kiek praktiškų žinių iš skautiškojo patyrimo ir įvairi kronika iš Bostono skautų-čių bei net tolimųjų vietų, kaip Chicago, Vokietija, Italija, ir kt. skautiškojo gyvenimo. Sveikintinos jaunatviškos skautų pastangos — lavinti savo plunksnas ir tuo pačiu nepamiršti gimtosios kalbos.

DETROITO SKAUTAI

Vasario mėn. 7 d. Detroito skautai ir skautės suruošė nuotalkingą ir gražų Užgavėnių vakarą su įdomia laužo programa. Laužą labai gerai pravedė jaun. skauti draugininkė vyr. skautė Želvyra Buknytė. Gausi publika žavėjosi skautų pasirodymais, kurie buvo įvairūs ir įdomūs.

"D.L.K. Mindaugo" skautų

draugovėje vasario mėn. 14 d. baigti skiltininkų kursai. Pirmą vietą laimėjo paskilt. Aleksandras Iljasevičius surinkęs 614 taškų iš 650 galimų ir gavo 20 dol. vertės skirtą dovaną: medžio drožinį — vytis, tautinį taiklį, knygas: Gatvės Berniuko Nuotykių, Zemačių Krikštų ir Būriavimas ir Jūrininkystė. Antrą vietą laimėjo skautas Vitalis Seputa, surinkęs 593 taškus ir gavo Baltijos vietininkijos skirtą 10 dol. vertės dovaną: medžio drožinį — vytis ir knygą Lietuvių Tautosakos Skaitymai. Trečią vietą laimėjo skautas Kęstutis Griškėlis surinkęs 456 taškus ir gavo JAV Rajono vadeivos 5 dol. vertės dovaną knygą Gatvės Berniuko Nuotykių. Ketvirtą vietą teko skautui Viktorui Memėnui su 381 tašku ir penktą skautui Algirdui Gladkauskui su 347 taškais, kurias kursų vedėjas s. v. vyr. sl. Antanas Banionis atžymėjo padovanodamas banko taupymo knygeles su 2 dol. ir 1 dol. įnašu.

Nuo vasario mėn. 15 d. "D. L.K. Mindaugo" skautų draugovės draugininku paskirtas s. v. vyr. sl. Algirdas Šimoliūnas. Baltijos vietininkijos adjutantu s. v. vyr. sl. Antanas Banionis. Skautų vyčių "Geležinio Vilko" būrelio vadu išrinktas ir patvirtintas s. v. sktn. Leopoldas Heiningas.

LIETUVIŲ PASIRODYMAS TORONTE

Neseniai Kanadoje, Toronte, didžiulėje keletą tūkstančių talpinančioje Massey Hall salėje, įvyko įvairių tautų dainų, šokių ir muzikos festivalis. Su liaudies kūryba pasirodė šios tautos: ukrainai, škotai, kanadiečiai, italai, danai, vengrai, lenkai, bulgarai, airiai, negrai, graikai, suomiai, rumunai, latviai, čekai ir slovakai, vokiečiai, estai, lietuviai, japonai ir austrai.

Visa programa buvo labai įvairi ir įdomi. Stipriausiai ir įspūdingiausiai pasirodė ukrainai. Toronte ir jo apylinkėse jų labai gausiai gyvenama.

Tokioje tautų mišrainėje gerai prisistatyti, aišku, buvo ne lengva. Tačiau ir lietuviai buvo tarp pirmųjų. Lietuviai atėjo su dainomis "Jaunimo giesmė" ir "Kur giria žaliuoja" bei šokiais — "Kalvelių" ir "Maltinų". Visa lietuvių programa buvo šiltai sutikta ir augštai įvertinta. Lietuviai klausytojų buvo itin miela, kada tūkstantinė įvairių tautų publika šokant "Maltinų" visą laiką į šokio taką kėlė ovacijas.

Programoje dalyvavo tikrai stipraus meninio pajėgumo neseniai susiorganizavę Toronto lietuvių choras (vadovaujamas muziko kompozitoriaus St. Gailėvičiaus) ir mikli tautinių šokių grupė.

TORONTE GIRDIMA ROCHESTERIO LIETUVIŠKOJI RADIO VALANDELE

Vieną savaitgalį — šeštadienį ir sekmadienį teko viešėti didžiulėje Kanados mieste Toronte. Ten buvau painformuotas, jog šeštadienį prieš pietus turio galimybę pasiklausyti lietuviškąją radio valandėlę iš Rochesterio, N. Y. Pabandžiau ir pavyko kuop puikiausiai. Buvo transliuojama kaip tik Vasario 16 skirtoji programa.

Toronte gyvena didelė senųjų ir naujųjų lietuvių kolonija, tad ši lietuviškoji programa turi daug klausytojų.

Prakeikėvis

NAUJAUSIEJI "TERROS" LEIDINIAI

"Sventoji Inga", naujausioji Antano Skėmos knyga, jau išėjusi iš spaudos. Knyga išleido chigagiskė knygų leidykla "Terra". Knygos turinys trys atskiri dalykai: "Saulėtos dienos", apysaka, vaizduojanti šiuorpių lietuvių šeimos tragediją revoliucijos gaisrų nudęgintoje Ukrainoje, "Apokaliptinės variacijos", vaizdai iš nuodėmingosios Chicago, ir "Trys apie traukinį", kurio trečiosios apysakos, "Sventosios Ingos", vardu pavadinata visa knyga. "Sventoji Inga" įdomi tematika, žmonės, drąsūs ir atviri žodžiu, ne dažnai sutinkamu mūsų knygose.

"Zemė dega", pats paskutinis neseniai mirusio rašytojo Jurgio Savickio veikalas, pereitą rudinį atiduotas knygų leidyklai "Terra". Šis veikalas, tikriausiai, apima karo metų Pietų Prancūzijoje, yra apie 600 psl. ir išeis dviem tomis. Pirmąjį tomą autorius spėjo pats perredaguoti ir perrašyti, antrasis tomas lieka, koks buvęs pirmojo redakcijoj. Dabar knyga peržiūrima ir ruošiamą spaudai. Leidykla numatiusi šios knygos pirmąją dalį išleisti dar prieš vasarą.

"Vilnius tarp audrų", Jeronimo Cicėno knyga, jau renkama ir balandžio pabaigoj išeis iš spaudos. Šioj knygoj apžvelgiamas visas lenkų okupacijos Vilniaus krašte laikotarpis. Knygoj apstu dokumentų, statistikos duomenų, šimtai vilniečių veikų pavardžių, įvykių aprašymų. Knyga parašyta gyvai, įdomiai, iliustruota foto nuotraukomis, paveikslų reprodukcijomis, žemėlapiams. Šitokį didelį veikalą (apie 500 psl.) leidykla nesirūšo išleisti be skaitytojų paramos. Paskelbtas garbės prenumeratos rinkimo va-

jus iki šiol jau davė apie 200 prenumeratų. Australijos ir Anglijos skaitytojams prašant, prenumeratos telkimo vajus pratęsiamas iki kovo 31 d.

Dr. P. Joniko "Lietuvių kalbos istorija" jau išėjo iš spaudos. Išleido knygų leidykla "Terra". Knygoj plačiai apžvelgiama mūsų gimtosios kalbos kilmė, jos raida, aprašyta rašomosios kalbos, asmenvardžių ir vietovių pavadinimų kilmė ir susidarymas ir kt. Knyga parašyta įdomiai ir populiariai ir suprantama visiems skaitytojams, besidomintiems mūsų gimtosios kalbos kilmę ir praeitimi. Knyga didelio formato, 255 psl., kietai įrišta, kaina 3 doleriai.

"Milžino paunksmė", vienas žymiausių Balio Sruogos veikalų iš Vytauto Didžiojo viešpatavimo pabaigos, jau atiduotas spaudai. "Milžino paunksmė" — ne tik literatūrinis atžvilgiu įdomi ir vertinga knyga, bet taip pat vienas nedaugelio veikalų, sužetų pasirašiusių iš mūsų jdomiosios senovės.

V. K.

TALIS STUDIO

dabar jūsų kaimynistė
7106 Superior Ave.
Tel. HE 2-0144

Bet kuriuo laiku, bet kokios rūšies foto patarvimas Jums.

Modernūs portretai, vestuvės, šeimyniniai, vaikų ir kitos nuotraukos.

FOTOGRAFIJOS MEISTERIS

Europinių žurnalų ir filmų žvalgėdžių fotografas, dabar CLEVELANDE.

ŠIO METO ĮDOMIAUSIA KNYGA ŽEMAIČIŲ KRIKŠTAS

Romanas iš mūsų senosios ir garbės žygiais atžymėtos praeities. 421 psl., kietais drobės viršeliais įrišta. Gaunama Dirvoje (6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio) ir pas kitus spaudos platintojus. Kaina \$3.50. (8)

DIRVOS ATSTOVAI

į kuriuos galima kreiptis visais DIRVOS prenumeratos ir skelbimų reikalais:

Baltimore, Md.
Antanas Česonis
1323 Hollins St.

So. Boston, Mass.
Brunonas Kalvaitis
545 East Broadway.

Brockton, Mass.
Bačulis A.
9 Broad St.

Chicago, Ill.
Jonas Paplėnas
4416 So. Hermitage Ave.,
Yard 7-0191

Dayton, Ohio
J. A. Urbonas
1302 Lamar St.

Detroit, Mich.
Vl. Pauza
9124 Quincy Ave.

Newark, New Jersey
A. S. Trečiokas
314 Walnut St.

New York-Brooklyne
Antanas Sodaitis
57-56, 63rd St.,
Maspeth, N. Y.

Omaha, Nebr.
J. Povilaitis
5617 So. 31 St.

Waterbury, Conn.
Vladas Varneckas
2157 N. Main St.

Hamilton, Canada
Antanas Mingėla
190 Catherine St. S.

Montreal, Canada
Stepas Kęsgaila
6882 Beaulieu St.

Toronto, Canada
Jonas Paršelinas
62 Pauline Ave.

Welland, Canada
Zukauskas Kazys
87 Thorold Rd.

Anglijoje
Dainora Daunoras
49 Thornton Ave.
Thornham Green,
London W. 4

Australijoje
Povilas Lukošius
Box 1665 M. G.P.O.,
Adelaide, S. A.

Australija
P. Ambraza
29 Elsemere St.
Kensington
Sydney

Brazilija
Meldutis Lapinaitis
Caixa Postal 118
Sao Paulo

Colombia
K. Klatauskas
Apartado nae 2336
Medellin

Veneculoje
Antanas Diržys
Avenida Alayon No. 6
Oeste

Maracay, Edo, Aragua

DIRVA

THE FIELD

Redakcijos ir administracijos adresas — DIRVA, 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio. — Telefonas: Henderson 1-6244. Redaktorius Balys GAIDŽIONAS (buto telefonas: Garfield 1-7406).

Bėgliai apie Latvijā

Latvių tremtinių laikraštis ir gaudavęs 200 rublių mėnesio „Latvija“ vasario 21 d. plačiai aprašo neseniai žvejų kuterių į Švediją pabėgusių keturių latvių pergyvenimus. Tai — Aleksandras Kairis, Zanis Nicis, Lidijs Nicis ir Gunars Čukurs. Šiuo metu, sutvarkę visus formalumus, jie jau apsigyveno Stockholme ir pradėjo dirbti.

KAS TIE BĖGLIAI?

Tiek Kairis, tiek Niciai pareiškė, kad jie apie pabėgimą galvojo dar prieš tai, kai praėjusį vasarą Gotlandą pasiekė kuteris su penkiais latvių žvejais bėgliais. Tačiau tokį planą realizuoti būtinai reikalingas rūpestingas pasiruošimas ir labai didelis atsargumas. Tačiau, nežinint kontrolių, išvykus iš žvejų uosto — Liepojos ir kitų — pabėgimas vis dėlto nėra neįmanomas, jei žvejų įguloje, be paties pabėgimo iniciatoriaus, yra dar bent vienas patikimas žmogus.

„Bet aš negalėjau nė vienu pasitikėti“, — sako Kairis. „Gerai žinojau, kad vienas iš tu, kurie grįžo atgal, buvo partijos narys. Bet praėjusios vasaros pasisekęs pabėgimas buvo man dar didesnis aktyvus ruošis ir tvarkytis.“

Žinia, kad Tuklerio (pabėgusių latvių žvejų kapitono) laivas pasiekė Gotlandą, Liepojoje buvo lyg atominės bombos sprogimas, — pasakoja dabar atbėgęs. Iš pradžių, laivui negrįžtant, buvo manyta, kad įvykis nelaimė ir buvo pasiūlyta laivui jo įsikišti. Bet jau antrą dieną iš Maskvos atėjo telefonograma, kad įsikišimo nutrauktų, nes laivas esąs Burgsviko uoste, Gotlande. Vėliau apie šį įvykį buvo sužinota ir iš Amerikos Balso transliacijų.

Liepojos žvejų artelėje „Bolševikas“ prasidėjo nuodugnūs tikrinimai ir „valymai“. Artelės pirmininką Lankų įvairūs tardymai taip paveikė, kad jis mirė. Daugeliui žvejų buvo atimtas leidimas žvejoti Liepojos rajone ir jie buvo perkelti į Rygą. Net žvejų artimieji ir giminės, dirbusieji mieste, buvo atleisti iš darbo. Liepojoje buvo manoma, kad jei prieš pabėgusiųjų artimuosius nebuvo imtasi griežtesnių priemonių, tai tik todėl, kad okupantus paveikė per „Amerikos Balsą“ pareikšti įspėjimai.

Aleksandras Kairis, kaip žvejas ir žvejų kuterio kapitonas, Liepojoje uždirbdavo neblogai. Kadangi jis negeria ir nerūko, tai galėjęs lengviau išsiversti. Zanis Nicis, jo paties pareikškimu, buvo geriausias elektrotechnikos specialistas ir dirbęs Tomarėje. Ponia Nicė yra siuvėja. Jei ji būtų dirbusi oficialiai kaip savarankiška amatininkė, bolševikų sąlygos negalima būtų išlaikyti, nes savarankiški amatininkai apkraunami be galo dideliais mokesčiais. Tad ji siuvusi artelėje ir tuo šiek tiek prisidėdavo prie vyro algos. Niciai sako, kad ir jie dabartinėmis sąlygomis gyvena gerai, — kiek sovietinėje Latvijoje ne partijos nariams tai imanoma. Taip pat ir Gunars Čukurs, kuris nepriklausomos Latvijos neberisimena, buvęs stipendininkas

„Tad kodėl reikėjo bėgti“ — buvo klausama atvykusiųjų, — „gerai žinant, ką reiškia gyveniti be tėvynės?“ Į tai atvykusieji atsako: „Anksčiau ar vėliau mes būtume patekę į kalėjimą“, sako Kairis. „Žinios apie mus jau buvo surinktos. Užtenka jau vien to, kad aš, pav., esu buvęs Latvijos skautų centrinės organizacijos dalyvis“. Ponia Nicės brolis nuteistas 10 metų kalėti.

DEPORTACIJOS IR NUOLATINIS TERORAS

Taip pat ir šie bėgliai pasakoja, kad paskutinės didelės deportacijos iš Latvijos įvykusios 1949 m. kovo mėn. Miestus, kaimus, kaimėlius, jos palietė mažai, bet išvežta daug ūkininkų. Svarbiausia deportacijų priežastis — nenoras stoti į kolchozus. Prieš tą lemiamąjį kovo mėn., ūkininkai daug kartų buvo šaukiami į susirinkimus, kur jiems buvo aiškinama kolchozų nauda ir mėginta įkalbėti juos jungtis į kolchozus. Ūkininkai į tai tik lingavo galvomis, o kolektyvizacija į priekį taip ir neįėjusi. To paseka ir buvo įvykusios represijos, kurios šį kartą truko ne vieną naktį, bet kelias dienas.

Deportacijų metu svarbu, kad būtų išvežtas „plane“ numatytas žmonių skaičius. Jei kuriam išvežamajam pavyksta pabėgti, tai po kurio laiko jis gana saugiai gali grįžti į savo gyvenamąją vietą, nes vieton jo būna paimamas kas nors kitas. Svarbu, kad tik būtų išpildytas „planas ir grafika“. Yra buvę atsitikimų, kad išvežamas, pabėgęs iš sunkvežimio, kurį laiką slapstėsi, o paskui vėl ramiai galėjęs gyventi.

Išvežtieji gali rašyti namo du laiškus į metus. Sibire jie gauna visus, jiems rašomus, laiškus. Jiems galima taip pat siųsti siuntinių. Jei kuris yra išvežtas už politinius nusikaltimus, tai nėra jokios vilties, kad baumė atlikęs galėtų grįžti namo. Iš 1941 m. išvežtųjų iš Liepojos ir iš jos apylinkių, grįžę tikėtai porą žmonių. Bet netrukus jie vėl dingę.

Yra buvę gandų, kad išvežtiesiems būtų pasakyta, jog po kurio laiko jie galės grįžti namo. Bet vėliau buvo žinoma, kad išvežtieji iš stovyklų buvo paleisti, tačiau išsiųsti dar toliau į šiaurines sritis. Apie 1949 m. išvežtuosius taip pat žinoma, kad po 3-4 mėnesių stovyklinio gyvenimo, vyrus atskyrė nuo moterų ir išvežė kitur. Vilties grįžti į tėvynę turi tie, kurie yra nuteisti ir išsiųsti už kriminalinius nusikaltimus. Pirmomis dienomis jiems, tiesa, nurodoma gyventi kuriame kitame mieste ar valsčiuje, bet po kurio laiko jie gali persikelti į savo senąją gyvenamąją vietą. Taip, pav., į Liepoją buvo grįžusi viena moteris, kuri už 2 kg. cukraus iš fabriko išnešimą buvo nuteista 7 metams. Ji kelerius metus sėdėjusi kalėjime, o vėliau dirbusi drausmės stovykloje rytuose, paskui buvusi amnestuota. 1952 m. ji atsiradusi Liepojoje. Ji pasakoja, kad rytuose yra dar daug karo belaisvių, jų tarpe ir moterų, įvairių tautybių — italų, vengrų, rumunų ir kitų. Namų grįžę ir kai kurie buvę legionieriai iš Vokietijos srities. Ten stovyklose buvo daug latvių, buvusių 19 divizijos karių. Kai kuriuose Vokietijos stovyklose blokuose buvo patalpinta senosios caro armijos karininkų. Grįžusiuosius pradžioje buvo sunku atpažinti, — dauguma jų iš bado buvo labai sutinę. Vėliau jie atsigauna, bet tas iš viso pavyksta labai retai.

Deportacijas vykdo MGB daliniai. Jie pasirodo tai vienoje, tai kitoje vietoje, o po to vėl dingsta. Kur jie pasirodo, ten gyventojų tarpe kyla panika. Jie bėga į miškus arba, susidėję daiktus, pasiduoda savo likimui, laukdami, kad ateis ir juos išves. Koks tikslas tų deportacijų ir suėmimų? Svarbiausias tikslas, kad reikalinga žmonių darbo stovykloms. Gi visos kitos priežastys gali būti ir iš pirmo išlaužtos.

Inf.

KAS UZSISAKĖ

DIRVA — TAS NESIGAILĖJO!

Prezidentas Eisenhoweris sveikina Val. Peterson po ceremonijų, kuriose Peterson buvo prisaukintas civilinės gynybos administratoriaus pareigose. Kartu yra ir Mrs. Peterson.

MAŽOS POLITIKOS PAINIUOSE REZGINIUOSE

Rezistencija

B. K. NAUJOKAS

Rezistencija — sąvoka, politinė prasme pagarsėjusi ypač pastarojo karo metu. Šiaip jau to žodžio reikšmė yra — atsparumas, nepasidavimas (pav., finziam spaudimui, karščiui ir t.t.), žodžiu sakant, pasyvus priešininkas. Politinė prasme rezistencijos vardu vadinamas ne tik pasyvus, bet ir aktyvus pasipriešinimas pavergėjams. Pavyzdžiui, sabotažo veiksmai, ginkluoti partizanų žygiai ir kt.

Rezistenciją, t. y., atsparumą, nepasidavimą bei pasipriešinimą pareiškė gali tik tie, kurie tiesiogiai spaudžiami, prievartaujami. Dėl to kyla klausimas: ar tinka politinių rezistentų titulą asmenims, iš tiesioginės politinio ar karinio prievartautojo galios vienu ar kitu būdu išsprūdusiems? Pasitraukimas, pabėgimas, išsisukimas, išsigelbėjimas (net ir atsispaudimas), lyg ir neatitinka to, ką pridera vadinti atsparumu, nepasidavimu, atkaklymu...

Iš kitos pusės, jei iš prievartautojo galios į saugią vietą pasitraukusieji nesitenkina vien savo išsigelbėjimu, bet imasi priemonių testuoti kovai su tuo pačiu priešu, stengiasi išgelbėti kitus, tai tie veiksmai jau yra nebe atsparumo, o priešpuolio veiksmai.

Vis dėlto mūsų tarpe jau yra įprasta rezistencijos vardu vadinti labai daug ką: galima sakyti, kone kiekvieną visuomeninį darbą ir netgi patį buvimą svetur, kaip protestą prieš prievartavimą tėvynėje... Žinoma, tai jau perplatus rezistencijos sąvokos išplėtimas.

Yra ir organizacija vardu „Lietuvių Rezistentinė Santarvė“. Šis pavadinimas irgi gali būti pateiktas nebe tik vienu tos organizacijos požymiu, būtent tuo, kad ji vienu iš pirmųjų savo uždavinių nurodo organizavimą pagalbos tikrai rezistencijai, t. y., atsilikimo pastangoms Lietuvoje. Ar dabartinės aplinkybės išsivijoje veikiąti lietuvų organizacija faktiškai gali tokios pagalbos suteikti, ar ji turi pasitenkinti tik geru noru pareiškimu, — aš nežinau ir nelaukiu, kad kas nors viešai bei apčiuopiamais duomenimis į tą klausimą atsakyti. Šiuo atveju kreipiu dėmesį į kitą LRS užsimoję uždavinį, būtent, į jos teigimus, kad ji galiinti pertekli Lietuvos išeivijai bei jos organizuotiems veiksniams Lietuvoje veikiantį rezistentų nusistatymus. Kaip tik dėl šios priežasties ankstesniais straipsnyje paminėjau LRS, kaip trečią veiksnį egziliškos vyriausybės problemos sprendimui.

Ne vienas gal bus net pasipiktinęs tokia mintimi. Kaip tai: paskira, jauna ir dargi nemažai kontroversijų visuomenės nuomonėse savo pasirodymu sukėlusią organizaciją iš karto imti ir iškelti į tą patį lygį su Vliku bei Diplomacija?

Aš labai atsiprašau visus LRS veikėjus, privaldamas paaiškinti, jog neturiu intencijos pačią LRS į tokia „augštumas“ kelti. Trečiuoju, tiksliauariant, pirmuoju tarp paminėtų trijų elementu laikau Lietuvos, o ne emigrantinę rezistenciją, taigi ir ne LRS... Lietuvos rezistentų nusistatymas tokios svarbos klausimuose, kaip, pav., egziliškos vyriausybės sudarymo pagrindai, turėtų būti laikomas svarbiausia, gal net lemiamą gaire. Tačiau aplinkybės neleidžia tą gairę neabejotinai tikroje vietoje pastatyti, kadangi yra dvi di-

džiulės klūtys: 1) vargu ar Lietuvos rezistentai šiandien turi galimybę susidaryti tokiais klausimais nusistatymą, ypač tiksliais duomenimis paremtą ir visų išsamiai apsvaistytą, nes jiems stinga tam reikiamų žinių apie čia esamą padėtį ir jie negali nei pagalvoti apie galimybę susirinkti tokių klausimų svarstyti; 2) jei ir būtų tenai nors ir apytikriai numanomas nusistatymas, tai nėra visai patikimo kelio jam čia tiksliai sužinoti.

Vis dėlto šios svarbios klūtys nesukuria teisės emigracijoje esantiems iš viso numoti ranką ir reikalą bei prievolę atsižvelgti į anoj pusėj galintį būti nusistatymą. Yra kategoriškai orivalu stengtis tą nusistatymą sužinoti ar bent sąžiningiausiu būdu jį numatyti.

Koks to ryšis su LRS? Ogi toks, kad LRS vadovai tvirtina galį tuo klausimu daug ką ar bent šį tą pasakyti t. y., perduoti jei ne konkrečių klausimų pareikštus, tai bent bendrus Lietuvos rezistentų nusistatymus (ar bent nusiteikimus) dėl to, kur link turėtų būti kreipiamas užsienio visuomenės išsiviešinimo kovos vairs Ar būtų išmintinga, jei kiti vadinamieji veiksniai (leiskime, irgi gal turį šioj klotį supratimą ar net ir duomenų apie Lietuvos rezistentų nusiteikimus), nutartų ignoruoti LRS žinias? Atmetimą būtų galima teisinti tik apkalintant LRE, kad ji meluoja sakydama turinti tokių žinių. Bet, jei sunku būti absoliučiai tikriems, kiek tos žinios autentiškos, tai juo labiau perdrąsu būtų teikti apkaltinimą meluojant, nes toks apkaltinimas, greičiausiai, negalėtų būti įrodytas.

Tiesa, jei LRS teigia ką žinanti, tai ir iš jos gali būti reikalaujama įrodymų, o jų stignant, žinias būtų galima ignoruoti, kaip nesamas. Formaliai toks pasielgimas būtų visiškai pateisinamas, bet čia vėl grįžta klausimas: ar jis būtų išmintingas?

Man atrodo, kad toks atmetimas turėtų neigiamesnių pasekų, negu priėmimas dėmesin. Toks atmetimas net čia, išsiviejos tarpe, daugelio galėtų būti palaikytas ignoravimu ne LRS, o pačių Lietuvos rezistentų. Ne todėl, kad LRS kas laikytų tuo pačiu, kaip Lietuvos rezistentus, o todėl, kad toks atmetimas labai lengvai galėtų būti palaikytas nenoru net bandyti koks nors iš ten (iš Lietuvos) išgirsti. Jei yra noras bandyti, tai pasisiūlančios galimybės neatmetamos, nors jos atrodytų netgi abejotinos vertės. Sprendimai, padaryti neapsisaugojus nuo tokio įtarimo, greičiausiai nesulauktų reikiamos visuotinės paramos visuomenėje.

Štai kodėl esu linkęs manyti, kad Vlikui ir Diplomacijai sprendžiant tokius klausimus, kaip kurti ar nekurti egziliškos vyriausybės, ir jei kurti, tai kuriuo būdu, reikia į sutarimą pritraukti ir LRS, bent kaip simboli, reikiantį, jog stengiamasi patirti Lietuvos rezistentų nusistatymą ir į jį atsižvelgti.

Kodėl tik LRS, kodėl ne Laisvės Kovotojai, kodėl ne frontininkai, ne vienybiečiai, ne aktyvistai su visa 1941 m. laikinąją vyriausybę, kodėl ne Lietuvos Atgimimo Sąjūdis? Juk jie visi ne menkiau pretenduoja į rezistentų ar bent buvusių rezistentų vardą.

Tas klausimas gali sukelti painių samprotavimų. Bet: da-

Ispėjimas Brazilijai

(Mūsų Brazilijos bendradarbis)

Čia duodamas straipsnis yra vertimas iš kasdienės serijos „AL NETO“ komentarų apie tai, kas vyksta pasauly. Tie autoriaus komentarai perduodami per Valst. Brazilijos Radio Ministerio da Educacao, Roquete Pinto, Continental ir keletą kitų radiofonų, o vėliau spausdinami dienraščiuose — sostinėje ir provincijoje. Tokios sistemos dėka straipsny keliamos mintys pasiekia keletą milijonų žmonių širdis ir galvose, ir, aišku, turi didelės įtakos visuomenės opinijos formavimui. Šis straipsnis paimtas iš „JORNAL DO BRASIL“, plačiųjų masių skaitomo Rio dienraščio.

LIETUVIO ISPĖJIMAS BRAZILIJAI

Kovoti ar likti vergu yra, mielas skaitytoja, tavo gyvenimo klausimas. Tačiau ministeris Frikas Meieris tvirtina, kad kovoti ar likti vergu yra kiekvieno dar laisvo žmogaus, — visų pasaulio tautų problema. Dr. Meieris žino, ką sako, nes jis priklauso tautai, kuri šiandien yra pavergta. „Mano tėvynėje, — sako jis, — šiandien įsakymus duoda ir valdo svetima tauta. Jie įsibrovė į mūsų mažą tėvynę ir pavertė mus vergais.“

Dr. Meieris yra lietuvis. Jis atvyko į Braziliją tuo laiku, kada Lietuva buvo dar nepriklausoma. Atvyko kaip diplomatinis atstovas. „Tai buvo, — pasakoja Meieris, — dar prieš karą. Nuo 1918 metų Lietuva buvo nepriklausoma, turėjo žmonių rinktą vyriausybę. Gyvenimas buvo ramus ir demokratiškas.“

Žiūrį į šį žmogų, kurio veidas išvargtas sielvarto raukšlėmis ir klausau jo žodžių, kurie buvo laimingi lietuviui, kai buvo laisvi ir neuriklausomi, „Mes maža tauta, bet buvome laimingi. Mūsų vos trejetas milijonų, kurių visas rūpestis buvo, kad tėvynė žengtų į kultūrinis ir ūkinis laimėjimus. Neturėjome jokių karinių nei kokių tarptautinių ambicijų, jei bent tik palaikyti geras santykius su visomis tautomis.“

Lietuviai daug energijos skyrė ūkininkavimui ir gyvulininkystei. Pieno ūkis augė augo, bekono gamyba buvo didžiausia Pabaltijos srityje. Tuo laiku — 1918-19-39 metais — kaikiuros ramonės šakos taip pat pradėjo klestėti, ypatingai maisto konservų gamyba, audiniai, me-

džio apdirbimas ir drabužių gamyba. Tačiau mažos valstybės, su trejeta milijonų gyventojų, padėtis tarp dviejų milijonų buvo sunki. Iš vienos pusės — Vokietija su 60.000.000 ir Adolfu Hitleriu, o iš kitos Sovietų Rusija su 160.000.000 ir Josefu Stalinu. 1939 m. nacių ir komunistų vienybės metu, Stalinas paliko Lietuvą Hitlerio įtakos sferoje. Ir greit lietuviai pajuto svastikos spaudimą. Bet kai Stalinas pametė, kad Hitleris yra užimtas karu Europos vakaruose, nedvejodamas pasiuntė ultimatumą Lietuvos vyriausybei. Ir po 24 valandų raudonoji armija okupavo nelaimingą tautą.

1941 m., kada Rusija pajuto gresmę iš Hitlerio armijų, Lietuvos patriotai nutarė, kad atėjo laikas atkovoti prarastą nepriklausomybę ir sukilo prieš rusų jungą. Tačiau tik tris savaites truko laisvės laikotarpis. Naciai pakeitė komunistus. Pasikeitė tik ponas. Lietuviai vėl paliko vergais. 1944 m. liepos mėnesį naciai buvo išvyti, grįžo vėl rusai. Grįžo jau iš anksto pasiryžę atkerstyti vergams už sukilimą: prasidėjo masinis gyventojų išvežimas į Sibirą.

Dr. Meieris pasakoja man šiuos įvykius, o jo akys matau ašaras. Kalbame apie jo vienuoliktą sūnų, 24 metų vaikiną, savanoriu įstojusį į RAF (Britų karo aviaciją) ir žuvusį kovoje prieš nacių. Jo lėktuvas buvo pašautas ir Meierio sūnus žuvo kaip didvyris.

„Dabar, — sako Meieris, — kukliai gyvenu Brazilijoje, darbuodamas Terezopolio, džiaugdamasis ta laisve, kurios iš šio krašto dar niekas neatėmė.“

Meieris valandėlę patyli, pasukia pakyla ir ypatingai sužvilgęsiomis žydrėmis akimis, pakartoja: Taip, laisvė dar čia yra gyva. Tačiau aš mačiau tiek skausmo, tiek visako išgyvenau, kad norėčiau visai Brazilijos tautai draugiškai pasakyti, įspėti ją apie šio amžiaus baisią tironiją. Mano įspėjimas trumpas: Laisvė turi savo kainą. Toji kaina tai kova jai apginti. Jei dabar nepradėsite kovoti prieš išdavikus, kurie nori ir Braziliją pakinkyti Maskvos vežimam, šią didelę tautą gali ištikti toks pat likimas, kokio sulaukė mano mažai ir mylima Lietuva...“

SMUKININKAS A. KUPREVIČIUS

Kovo mėn. 8 d. smukininkas A. Kuprevičius koncertavo New Yorke. Koncertas įvyko miesto salėje. Koncertas praėjo dideliu pasisekimu.

Po A. Kuprevičiaus koncerto N. Y. Times tuoj pasirodė plati recenzija, kurioje įvertintas A. Kuprevičiaus muzikinis pajėgumas. A. Kuprevičius pavadintas muziku su vaizduote ir spalvingumu.

DAILININKAS E. KULVIETIS

Dailininkas E. Kulvietis, gyvenęs Bogotoje, lankėsi Medellino parodos surodoimo tikslu. Čia prieš metus E. Kulvietis ir J. Penčylos surengta paroda turėjo spaudoje gražų atsiliepimą, o taip pat buvo nupirka keletas paveikslų.